

ქართული
ბიბლიოთეკა

პროლეტარებო ეველა ქვეუნისა, შეერთდით!

♦♦♦♦♦
ფ ა ს ი ♦♦♦♦♦
კერძო პირთათვის 10.000 მანეთი.
სახელმწიფო დაწეს. 8.000 მანეთი.

წელიწადი
მეორე

მთაბე

შაბათი,
აპრილის 29.

1922 წ.

შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატისა.

№ 32

ე ვ ე ლ კ ვ ი რ ე უ ლ ი ო რ გ ა ნ ო .

№ 32

ქურნალ „მთაბე“-ს რედაქციისათვის.

ეველა ხელის მომწერთა, სახელმწიფო და სასოგადო დაწესებულებათა და კერძო ორგანიზაციების საუურადღებოდ რედაქცია აცხადებს, რომ

ყურნალი უფასოდ არავის გაეგზავნება.

უველა ხელის მომწერი ვალდებულია გადასართოს მათზე და რედაქციის ხელის მიწერის ფასი, წინააღმდეგ შემთხვევაში მოასკოვოს ქურნალის გზავნა.

ყურნალში მოსათავსებელი განცხადება დაიბეჭდება მხოლოდ ფულის შემოტანის შემდეგ.

რედაქცია ღიაა დღის 9 ს. 3 საათამდე კვირა-უქმეების გარდა.

რედაქციის მისამართი

შინ. საქ. სახ. კომისარიატის ბინა: ვანგულოვის ქ. № 1. (ყოფ. — კადეტთა კორპუსის შენობა) ტელეფონი № 6-90.

რევიზიის ურთიერთობის შესახებ

დადგენილება № 145

საქართველოს სოც. საბჭ. რევოლუციონური კომიტეტისა

ერთი სახის ხარკის მეორე სახის ხარკად შეცვლის შესახებ.

საქართველოს რევოლუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. აკრძალულია საქართველოს რევოლუციონური კომიტეტის დეკრეტებით დაწესებული სასურსათო ხარკის შეცვლა შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკით, აგრეთვე ფულადი ხარკის შეცვლა შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკით.

2. ნებადართულია — საქართველოს რევოლუციონური კომიტეტის დეკრეტით მცხოვრებთათვის დაკისრებული შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკი, განსაზღვრულ რაიონებში, უმაღლესი ეკონომიური საბჭოს განსაკუთრებული დადგენილებით, შეცვლილ იქნეს ფულადი ან სასურსათო გადასახადად, შემდეგ შემთხვევებში:

ა) როცა ამა თუ იმ რაიონში არ არის ისეთი სამუშაო, რომლის შესასრულებლადაც, არსებულ კანონდებულებათა თანახმად, საჭირო იყოს შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკის შეფარდება.

ბ) როცა შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკის აღსრულება შეუძლებლად იქნება ცნობილი იმის გამო, რომ შრომა-ვალდებულთა საცხოვრებელი ადგილი დაშორებული იქნება სამუშაოსაგან.

გ) როცა პატივსაღებ მიზეზის გამო კერძო პირისათვის შეუძლებელი იქნება შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკის აღსრულება, — ყოველ შემთხვევაში შრომის სამაზრო განყოფილების განსაკუთრებული ნებისდართვით.

3. მეორე მუხლით დაწესებული შეცვლა შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკისა ფულადი ან სასურსათო გადასახადად უნდა სწარმოებდეს სამუშაოს განსაზღვრული ნორმის საბაზრო ფასის შეფარდებით იმ რაიონში, სადაც ეს შეცვლა მოხდება.

შენიშვნა: 1: როდესაც შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკი სასურსათო გადასახადად შეიცვლება, — ეს უკანასკნელი გადასახადებში უნდა ჩააბაროს სასურსათო სახალხო კომისარიატის ორგანოებს ან რწმუნებულ დაწესებულებათ. როდესაც ხარკი შეიცვლება ფულად, იგი შეტანილ უნდა იქნეს ფინანსთა სახალხო კომისარიატის კასაში. ამ ორ-

განობის მიერ გაცემული მოწმობანი შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკის ნაცვლად სათანადო რაოდენობის პროდუქტის ან ფულის მიღების შესახებ — გადასხდელმა შრომის განყოფილებას უნდა წარუდგინოს — შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკის აღსრულების აღსანიშნავად.

შენიშვნა: 2: ზემოაღნიშნული ნატურალური ან ფულადი შენატანი უმაღლეს ეკონომიურ საბჭოს შეუძლიან მიაკუთვნოს (ზაბრონიროვან) ცალკე სამეურნეო ორგანოებს და აგრეთვე შრომის სახალხო კომისარიატს — შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკის განსახორციელებლად.

4. უმაღლეს ეკონომიურ საბჭოს უფლება ეძლევა — იმ პირობით, რომელიც სახელმწიფოსათვის მუშაობენ მასთან დადებულ ხელშეკრულების საფუძველზე, შრომისა და შარა-გზებით ტვირთ-ზიდვის ხარკის ნაცვლად დაიკისროს მათი ხელსაქმის შესაფერი დამატებითი სამუშაო.

5. გარკვეულ წესრიგსა და პირობებს ერთი სახის ხარკის მეორე სახის ხარკზე შესაცვლელად ამა დადგენილების საფუძვლის მიხედვით განსაზღვრავს უმაღლესი ეკონომიური საბჭო.

6. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპუბ. რევ. კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე ბ. კვიციანი.

შრომის სახ. კომისარის მოადგილე ა. მიქაძე.

რევოლუციონური კომ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. თებერვლის 20.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 147

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტეტისა

ქ. ტფილისის განტვირთვის ტრანსპორტი საუწყებთა-შობის კომისიისა და საგანგებო საფიქტრაციო სა-მუშაოს გადაცემის შესახებ — ტფილისის ქადაქის აღმასრულებელი კომიტეტის გამგებლობაში.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის რევოლუციონური კომიტეტის მიერ 1922 წლის ივლისის 14-ს თარიღითა და 40 №-ით და ამავე წლის დეკემბრის 8-ს თარიღითა და 111 №-ით გამო-

კემულ დადგენილებათა შესაცვლელად — საქართველოს რევოლუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. ტფილისის განტვირთვის ცენტრალური საუწყებათაშორისო კომისიისა და საგანგებო საფილტრაციო სამეულის მოქმედება შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატიდან გადატანილ იქნეს ტფილისის აღმასრულებელ კომიტეტის საშმართველოს განყოფილებაში.

2. გაერთიანებულ იქნეს ტფილისის განტვირთვის ცენტრალური საუწყებათაშორისო კომისიისა და საგანგებო საფილტრაციო სამეულის მოქმედება „ქალაქ ტფილისის განტვირთვისა და ფილტრაციის განსაკუთრებულ საუწყებათაშორისო კომისიის“ სახელწოდებით.

3. კომისიის შედგენილობა განსაზღვრულ იქნეს შემდეგნაირად:

ა) ტფილისის აღმასრულებელ კომიტეტისაგან — ორი (2) წარმომადგენელი:

1) საშმართველოს განყოფილების გამგე — თავმჯდომარე,

2) კომუნალურ მეურნეობის გამგე — თავმჯდომარის მოადგილე,

და თითო წარმომადგენელი:

ბ) საქართველოს საგანგებო კომისიისა,

გ) მუშათა და გლეხთა ინსპექციისა,

დ) შრომის სახალხო კომისარიატისა,

ე) საქართველოს კომუნისტურ პარტიის ტფილისის კომიტეტისა და

ვ) საქართველოს პროფესიონალური კავშირის საბჭოსაგან.

4. ტფილისის განტვირთვის ცენტრალური საუწყებათაშორისო კომისიისა და საგანგებო საფილტრაციო სამეულის თავმჯდომარენი ვალდებული არიან, — ხუთი დღის განმავლობაში დღიდან ამა დადგენილების გამოქვეყნებისა, — ჩააბარონ „ტფილისის განტვირთვის და ფილტრაციის საუწყებათაშორისო განსაკუთრებული კომისიის“ ყოველი საქმე, მთელი ტექნიკური აპარატი და გააცნონ იგი ცენტრალურ საუწყებათაშორისო კომისიის და საგანგებო საფილტრაციო სამეულის მუშაობას.

5. დაველოს განსაკუთრებულ კომისიას ერთი კვირის ვადაზე შეადგინოს ვრცელი ინსტრუქცია „ტფილისის განტვირთვისა და ფილტრაციის განსაკუთრებული საუწყებათაშორისო კომისიის“ მოქმედებისათვის და წარუდგინოს შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარს დასამტკიცებლად.

6. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რევ. კომიტ.

თავმჯდ. მოადგილე ბ. კვირიკელია.

რევ. კომიტ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. თებერვლის 27.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 148

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომიტეტისა.

გამოძიებისა და სამართალში მიტეხულ მუშა-მოსამსახურეთა ჯამაგით დაკმაყოფილების შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. მუშა-მოსამსახურეს, რომელიც გამოძიების ქვეშ იმყოფება ან სამართალშია მიტეხული და, ამის გამო, სრულიად დათხოვნილია სამსახურიდან, ესპობა ჯამაგირისა და ყოველგვარი ხასიათის გასამრჯელოს მიცემა დღიდან მისი დათხოვნისა.

2. მუშა-მოსამსახურეს, რომელიც გამოძიების ან სამართლის ქვეშ იმყოფება და, ამის გამო, დროებით გადაყენებულია სამსახურიდან, ეძლევა ჯამაგირის ნახევარი დღიდან მისი გადაყენებისა სასამართლოს მიერ საბოლოო განაჩენის გამოტანამდე; ხოლო, თუ იგი სასამართლოს მიერ გამართლებულ იქნება, უნდა მიეცეს დანარჩენი დაქვრილი თანხაც.

შენიშვნა: ა) თუ, ვინცობა, სასამართლოს განაჩენის გამოტანამდე, რაიმე მანიფესტის ძალით, საქმე მოსპობილ იქმნა, — დაქვრილი ჯამაგირის ნახევარი მანიფესტით განთავისუფლებულ პირს არ მიეცემა; ბ) დაქვრილი ჯამაგირის ნახევარი უნდა მიეცეს გამოძიების ქვეშ მყოფ იმ მუშა-მოსამსახურეს, რომლის შესახებ გამოძიება მოსპობილ იქნება სათანადო დაწესებულების მიერ.

საქ. ს. ს. რ. რევ. კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე ბ. კვირიკელია.

შრომის სახალხო კომისრის მოადგილე ა. მიქაძე.

რევოლ. კომიტ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. თებერვლის 23.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 149

საქართ. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტეტისა.

შრომისა და შარავით ტვირთზიდვის ხარკის შეკუმრვად და მართალის მსახურის მკვლელობის შესახებ.

შრომის და შარავით ტვირთზიდვის ხარკის შესახებ საქართველოს რევოლუციონური კომიტეტის მიერ ამა 1922 წლის იანვრის 25-ს თარიღითა და 90 №-ით გამოცემული დეკრეტის მე-11 მუხლის შესაცვლელად და განსაკუთრებულად — სა-

ქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. პასუხისმგებლობა შრომის ხარკის შეუსრულებლობისათვის დაეკისრება პირადად თვითეულ შრომა-ვალდებულ მოქალაქეს. პასუხისმგებლობა შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის შეუსრულებლობისათვის დაეკისრება იმ პირს ან მეურნეობას, რომელზედაც ხარკის გადამხდელთა სიით მუშა-საქონელი ითვლება. უკეთეს სოფლად შეუძლებელი იქნება პასუხისგებაში მიცემა თვით შრომა ვალდებულისა, რომელმაც თავი განირიდა შრომის ხარკისაგან, — მის მაგიერ პასუხს აგებს ოჯახის თავი (სახლის პატრონი).

შენიშვნა: ოჯახის თავი (სახლის პატრონი), რომელიც პასუხისმგებელია ოჯახის იმ წევრის მაგიერ, ვინც თავი განარიდა შრომის ხარკის შერულებას, — განთავისუფლდება ამ პასუხისმგებლობისაგან შემდეგ შემთხვევაში: ა) უკეთეს ოჯახის წევრმა ხარკი არ შეასრულა ავადმყოფობის გამო; ამასთანავე ავადმყოფობა დადასტურებულ უნდა იქნეს სათანადო წესით; ბ) უკეთეს ხარკის არა შემსრულებელი ოჯახის წევრი შევიდა სამსახურში საშტატო თანამდებობაზე — სახელმწიფო საწარმოო ან სხვა დაწესებულებაში ან და მეურნეობაში; გ) უკეთეს იგი იძულებით ჩამოშორებულ იქნება მეურნეობას ერთი თვის ვადაზე მეტი დროით სახელმწიფო ხელისუფლების დადგენილების თანახმად. იმ შემთხვევაში, უკეთეს შრომა-ვალდებულის ოჯახის წევრი ადგილობრივ არ იმყოფება საკუთარი საქროების გამო ან სხვა ამისთანა მიზეზით — ოჯახის თავი (სახლის პატრონი) პასუხისმგებლობისაგან განთავისუფლებულ არ უნდა იქნეს.

2. უკეთეს შრომის და შარაგზით (ტვირთზიდვის ხარკი შესრულებული არ იქნება ამისათვის დადგენილ ვადაზე, თემის აღმასრულებელი კომიტეტი თვის მიერ დამოუკიდებელი რაიმე სასჯელის დაუდებლად, აცნობებს ხარკის არ შემსრულებელთა შესახებ შრომის სამაზრო განყოფილებას მათი პასუხისგებაში მისაცემად.

3. შრომისა და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის შეუსრულებლობისათვის სამაზრო აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი, შრომის სამაზრო განყოფილების წარდგენის შემდეგ, დადებს დამნაშავეს ადმინისტრაციული წესით შემდეგ სასჯელს:

- ა) გადიდება შრომის და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის ნორმისა ერთი — ორამდე;
- ბ) დატუსაღება ორ კვირაზე არა უმეტესი ვადით;
- გ) ფულადი ჯარიმა, — რაც სამუშაოს თავისუფალი თვიური ფასის ღირებულებაზე ხუთჯერ მეტი არ უნდა იყოს.

4. უკეთეს შრომისა და შარაგზით ტვირთზი-

დვის ხარკის შეუსრულებლობისაგან თავის განრიდებას მასიური ხასიათი ექნება, — შრომის სამაზრო განყოფილება და აგრეთვე შრომის სახალხო კომისარიატი, — ზედამხედველობის წესისამებრ, — გადასცემენ საქმეებს სახალხო სასამართლოს, რომელიც, — თუ საქროება მოითხოვს, ამ საქმეების გასარჩევად დანიშნავს ცალკე მოძრავ სესიას.

5. სამეურნეო ორგანო რომელსაც ეძლევა განკარგულებისათვის შრომისა და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის წესით გაწვეული მუშახელი და შარაგზით ტვირთზიდვის ძალა, — ვალდებულია აცნობოს ხოლმე თემის აღმასრულებელ კომიტეტს ან შრომის სამაზრო განყოფილებას ყოველი შემთხვევა დანიშნული საქმის აღსრულებლობისა. — ამ ცნობების შეუტყობინებლობისათვის შრომის სახალხო კომისარიატს შეუძლიან, — შრომის სამაზრო განყოფილების წარდგენისამებრ, — სამართალში მისცეს სათანადო მუშაობის ხელშეღვენილი.

6. მე-3 მუხლში აღნიშნული ადმინისტრაციული სასჯელი მოყვანილი უნდა იქნეს სისრულეში სამმართველოს სათანადო განყოფილებებს მიერ არა უგვიანეს სამი დღის ვადისა — დღიდან აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმის მიერ მიღებული დადგენილებისა — სასჯელის დადების შესახებ.

7. შრომის განყოფილებათ უფლება ეძლევათ, — შრომისა და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის აღსრულებისათვის შრომის განყოფილების მიერ დაწესებულ ვადის განძავლობაში, — აუკრძალონ ხარკის გადამხდელთ ნებაყოფლობითი სამუშაოზე დასაქირავებლად გასვლა, ვიდრე მათ მიერ საფსების არ იქნება შესრულებული შრომისა და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის ნორმა.

8. ვიდრე შესრულებელი არ იქნება შრომისა და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის ნორმა ხე-ტყის დამზადებისა, რაც დადგენილია შიპდინარე სახარკო პერიოდისათვის, — შრომის განყოფილებათ შეუძლიანთ, — სათანადო ორგანოების მუშაობით, — აკრძალონ გაცემა და დამზადება სატყეო მასალისა თავისი მოვალეობის დაშრდევ ხარკის გადამხდელთა საქროებისათვის.

9. პასუხისგებაში მიცემისათვის შრომისა და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის შეუსრულებლობას ეთანაბრება:

- ა) უმუყაითო შესრულება ხარკისა;
- ბ) გადაუხდებლობა ფულისა და ნატურალური ხარკისა რაც შრომისა და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის შეცვლის წესისამებრ, დაკისრებული აქვს გადამხდელს.
- გ) განზრახ არ წარდგენა ან წარდგენა ყალბი ცნობებისა, რომელიც ხარკის გადამხდელთა სიაში უნდა იქნეს შეტანილი.

10. სოფლის საბჭო და თემის აღმასრულებელი კომიტეტი პასუხისმგებელია სასამართლოს და აგრეთვე დისციპლინარული წესით — ხელისუფლების

უმოქმედობისათვის და თავისი მოვალეობის დაუდევრობით აღსრულებისათვის შრომის და შარაგზით ტვირთზიდვის ხარკის განხორციელების დროს.

11. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე **ბ. კვიციანი**.

შრომის სახ. კომისრის მოადგილე **ა. მიქაძე**.

რევოლ. კომიტეტის მდივანი **ალ. სალარიძე**.

1922 წ. თებერვლის 23.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 150.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომიტეტისა.

მორწყულ მიწების დაბეგრის შესახებ სამკაფიფრაციო საჭიროებისათვის.

თვალყურისდევნება და მოვლა—პატრონობა არსებული სარწყავის სისტემებისა, მათი რემონტი და წესიერად შენახვა, აგრეთვე ახალი, ადგილობრივი მნიშვნელობის სამელიორაციო სამუშაოს შესრულება, რაც გამოწვეულია სასწრაფო გარემოებით, — შეადგენს იმ მცხოვრებთა მოვალეობას, რომელიც პირდაპირ დაინტერესებულია და სარგებლობს აონიშნულ სარწყავ სისტემას.

ამა მნიშვნელოვანი საქმის სწორი გეგმითა და მტკიცე წესით წარმოებისათვის და აგრეთვე საამისო აუცილებელი საოსარის შექმნისათვის, საქართველოს სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. დაწესებულ იქნეს თვითეული დესიატინა მორწყული მიწის დაბეგრა შემდეგნაირად:

ა) ერთ დესიატინა მორწყულ ნაწილზე, რომელიც დათესილია სიმინდით, ქერით, შვრიით და სხვ. — 1 1/2 ფუთი სიმინდი.

ბ) ერთ დესიატინა მორწყულ ნაწილზე, რომელიც დათესილია ხორბლით, — 1 ფუთი ხორბალი.

გ) მორწყულ დესიატინაზე, რომელიც დათესილია კარტოფილით, კომბოსტოთი და სხვ. — 2 ფუთი სიმინდი, ან 1 1/4 ფუთი ხორბალი.

დ) ერთ დესიატინა მორწყულ ბაზზე, ვენახზე და ბოსტანზე — 3 ფუთი სიმინდი ან 2 ფუთი ხორბალი.

2. მიწის ნაკვეთი, რომელიც 1/4 დესიატინაზე მეტია, ან მას უდრის, ჩაითვლება ერთ დესიატინად.

3. ბეგარის განაწილებას აწარმოებს ადგილობრივი სამაზრო საადგილმამულო (მიწის) კომიტეტი და ეკონომიური განყოფილება და ამტკიცებს რევოლიუციონური კომიტეტი.

4. ნატურალური ბეგარის ნატურალური დართულია მისი ღირებულების ფულად შეტანა იმ ფასებში, რომელსაც განსაზღვრავს სამაზრო რევოლიუციონური კომიტეტი.

5. ხარკი შეტანილ უნდა იქნეს არა უგვიანეს 1922 წლის მაისის 1-სა. ხარკის მიღებისა, აღნუსხვისა, და გადმოგზავნის წესი განსაზღვრულ უნდა იქნეს ცალკე ინსტრუქციით, რომელსაც შეიმუშავენს ერთად სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭო და მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატი.

6. დაბეგრის მთელი შემოსავლის ერთი ნახევარი გადაეცემა სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს, ხოლო მეორე ნახევარი მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატს ზემოაღნიშნული სამელიორაციო საჭიროებისათვის.

7. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტ. თავმჯდ. მოადგილე **ბ. კვიციანი**.

სახ. მეურნეობის უმაღლესი საბ. თავმჯ. **მ. ტაროშელიძე**.

რევოლ. კომიტ. მდივანი **ალ. სალარიძე**.

1922 წ. თებერვლის 23.
ტფილისი. — სასახლე.

დადგენილება № 151

საქართ. სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომიტეტისა.

სიღნაღის მაზრის ორ სახარკო განყოფილებად განაწილების შესახებ.

სიღნაღის მაზრაში სახარკო საქმის ჯეროვნად მოსაწყობად, საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. სიღნაღის მაზრა გაყოფილ იქნეს ორ სახარკო რაიონის განყოფილებად.

2. პირველი სახარკო რაიონის განყოფილება მოთავსებულ იქნეს ქალაქ სიღნაღში, ხოლო მეორე სოფ. გურჯაანში.

3. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტ. თავმჯდ. მოადგილე **ბ. კვიციანი**.

ფინანსთა სახალხო კომისარი **ა. სვანიძე**.

რევოლ. კომიტ. მდივანი **ალ. სალარიძე**.

1922 წ. თებერვლის 23.
ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 152

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტეტისა

საერთაშორისო და საქალაქთაშორისო ტელეფონის ნიხრის გადიდების შესახებ.

1. საქართველოს სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტის მიერ 1921 წლის დეკემბრის 5-ს თარიღითა და 110 № ით გამოცემულ დადგენილებასთან დართული ნიხრის შესაცვლელად, — დამტკიცებულ იქნეს ამასთანავე დართული ნიხრი საერთაშორისო და საქალაქთაშორისო ტელეფონის სარგებლობისათვის.

2. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომიტ. თავმჯდ. მოადგილე **ბ. კვიციანი**.

ფოსტა-ტელეგრაფის სახალხო კომისარი **ა. ყამარაული**.

რევ. კომიტ მდივანი **ალ. სალარიძე**.

1922 წ. თებერვლის 23.

ქ. ტფილისი, — სასახლე.

152 № დადგენილების დ ა ნ ა რ თ ი.

ნ ი ხ რ ი

საერთაშორისო და საქალაქთაშორისო ტელეფონის სარგებლობისათვის

№ რიგ.	გადასახადის საგანი	გადასახადის რაოდენობა მანეთობით.	შენიშვნა
1	საქალაქთაშორისო ტელეფონით ლაპარაკისათვის რესპუბლიკის ფარგლებში პირველ 3 წუთს	50.000	
2	3 წუთზე ზედმეტი ლაპარაკისთვის ყოველ ზედმეტ წუთს ან მის ნაწილზე დამატებით	20.000	
3	დავალება აბონენტის გამოსაძახებლად	20.000	

4	საპასუხო შეკვეთა	40.000	შენიშვნა
5	ქ. ბაქოსთან საერთაშორისო ტელეფონით ლაპარაკისთვის პირველ 3 წუთში	150.000	შენიშვნა
6	3 წუთზე ზედმეტი ლაპარაკისთვის ყოველ ზედმეტ წუთზე ან იმის ნაწილზე დამატებით	70.000	
7	ქ. განჯასთან საქალაქთაშორისო ტელეფონით ლაპარაკისთვის თვითველ პირველ 3 წუთზე	100.000	
8	3 წუთზე ზედმეტი ლაპარაკისთვის თითო წუთზე ან მის ნაწილზე	40.000	
9	დავალება აბონენტების გამოსაძახებლად ორივე ქალაქისათვის	50.000	
10	საპასუხო დავალება	40.000	
11	სასწრაფო ლაპარაკისთვის და სასწრაფო შეკვეთისთვის გადასახადი, როგორც საქალაქთაშორისო, ისე საერთაშორისო ტელეფონისა გამოერთმევა ერთი-სამად ჩვეულებრივთან შედარებით. ავანსი განისაზღვრება 2.000.000 მანეთით		
12	შეკვეთისათვის შემოტანილი ფული არავითარ შემთხვევაში არ დაებრუნება		

შენიშვნა: თუ მთხოვნელები ბევრი იქნება, ლაპარაკის დრო განისაზღვროს 10 წუთით.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომ. მოადგილე **ბ. კვიციანი**.

ფოსტა-ტელეგრაფის სახალხო კომისარი **ა. ყამარაული**.

რევ. კომიტეტის მდივანი **ალ. სალარიძე**.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 157

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლ. რევ. კომიტ.

შირაგზით ტვირთზიდვის ხარკის აღსრულების დროს უბედური შემთხვევისაგან დაზღვევის შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. დაზღვევის საზოგადო წესით აენაზღაუროს მეურნეობის ის ხარალი, რომელიც მოუვა სახელმწიფო ორგანოების საქიროებისათვის შარა გზით ტვირთზიდვის ხარკის შესრულების დროს, მისი მუშა-საქონლის, (ხარის, კამეჩის, ცხენის და სხვ.) დაღუპვისა და დაზავებისაგან: დაზარალებულს დაღუპულ საქონლის ნაკვალად მიეცეს ან ფული ახალის შესაძენად ან სხვა საქონელი.

2. ხარალის ანაზღაურებას ფულით ან საქონლით მოახდენს მის განკარგულებაში ნაქონი საშუალებებიდან ის ორგანო, რომლისათვისაც სამუშაო სწარმოებდა.

3. შრომის სახალხო კომისარიატს დაევალოს მიწათ-მოქმედების სახალხო კომისარიატთან ერთად გამოსცეს ინსტრუქციები იმ მეურნეობათათვის შემწეობის აღმოჩენის შესახებ, რომელთაც შარა გზით ტვირთზიდვის ხარკის შესრულების დროს დაჰკარგეს ან დაუშავდათ მუშა-საქონელი.

4. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის რევოლ. კომიტ. თავმჯდომარის მოადგილე ბ. კვიციანი.

შრომის სახ. კომისრის მოადგ. ა. მიქაძე.

რევოლიუციონ. კომიტ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წლის თებერვლის 23.

ტფილისი—სასახლე.

დადგენილება № 158

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომ.

კოლექტიური ხელშეკრულობის შესახებ.

სამუშ.ოს მიმკემა და მშრომელთა ურთიერთობის მოწესრიგებისათვის, ერთის მხრით—სასოფლო მეურნეობის აღდგენის უზრუნველყოფისათვის და მეორეს მხრით—მშრომელთა ინტერესების დაცვისათვის, საქართველოს სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. შრომის პირობები სახელმწიფო, საკოოპერაციო, საკონცესიო, საიჯარო და კერძო დაწესებულებასა, საწარმოო დაწესებულებებისა და მეურნეობისა და მოსამსახურეობისაში აღებატება 5 კაცს და სადაც ამასთანავე მექანიკური მამოძრავებელია და 10 კაცს, სადაც იგი არ არის, განისაზღვრება კოლექტიური ხელშეკრულობით, რომელიც აუცილებლად უნდა დაიდოს მხარეთა შორის.

შენიშვნა: ამა მუხლში აღნიშნული დაწესებულებისა, საწარმოო დაწესებულებისა და მეურნეობის მეპატრონეს (მოიჯაროდრეს) და მუშებს წინადადება ეძლევათ ორი კვირის განმავლობაში იხმარონ ყოველი ღონისძიება კოლექტიური ხელშეკრულობის დასადებად ქვემოლ განსაზღვრული წესისამებრ.

2. კოლექტიური ხელშეკრულობის პროექტს ერთი მხარე წარუდგენს მეორეს. თვითფული მხარე ვალდებულია სამი დღის განმავლობაში პროექტის ასლის მიღების დღიდან გასცეს პასუხი მეორე მხარეს, თანხმა თუ არა იგი მიიღოს ასეთი ხელშეკრულობა, ან აცნობოს თავისი სურვილი მოლაპარაკების გამართვისათვის.

3. უკეთეს ერთი მხარე უარყოფის პასუხს გასცემს მეორეს, ან მოლაპარაკების დროს შეთანხმება არ მოხდება, ორივე მხარე ვალდებულია საბოლოოდ შეთანხმების მისაღწევად მიჰმართონ საქართველოს პროფესიონალურ კავშირთა საბჭოს შრომის განრიგებისა და წარმოების ორგანიზაციის განყოფილებას, ხოლო ადგილობრივ—საკავშირთაშორისა გაერთიანებულ ორგანოების შრომის განრიგებისა და წარმოების ორგანიზაციის განყოფილებას.

4. მხარეთა მიერ ხელმოწერილი ხელშეკრულობა სარეგისტრაციოდ და დასამტკიცებლად უნდა წარედგინოს სამ ცალად შრომის სახალხო კომისარიატს ან მის ადგილობრივ ორგანოს.

5. კერძო, საიჯარო და საკოოპერაციო წარმოებისათვის, რომელსაც საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა აქვს, აგრეთვე ცენტრალურ მმართველობით გაერთიანებულ საწარმოო დაწესებულებათათვის როგორც არის, მაგ. კოოპერატივი და სხვა მსგავსი წარმოება, რომლის ტერიტორია (მოქმედების რაიონი) არ აღებატება შრომის სამაზრო განყოფილების მოქმედების ტერიტორიას,—კოლექტიურ ხელშეკრულობას დასაძებს კავშირების ცენტრალური გამგეობა.

6. ყველა სხვა საწარმოო დაწესებულებისათვის, რომლის მოქმედება ვ გრცელდება მხოლოდ მაზრის რაიონზე, კოლექტიურ ხელშეკრულობას დასაძებს სამაზრო პროფესიონალური ბიურო, ხოლო დაამტკიცებს და რეგისტრაციაში გაატარებს შრომის სამაზრო განყოფილება.

7. ასლი კავშირთა ცენტრალური გამგეობის მიერ დადებული ხელშეკრულობისა განხორციელებისათვის უნდა გაიგზავნოს შრომის განყოფილებაში რომლის რაიონშიაც შედის ის საწარმოო დაწესებულება, რაზედაც ვრცელდება დადებული კოლექტიური ხელშეკრულობის მოქმედება.

8. კოლექტიურ ხელშეკრულობას, რომელიც წარედგინება დასამტკიცებლად შრომის სახალხო კომისარიატს ან მის ადგილობრივ ორგანოს, დართული უნდა ჰქონდეს დასკვნა ადგილობრივი პროფესიონალური ბიუროსი ან საქართველოს პროფესკავშირთა საბჭოსი.

9. შრომის ადგილობრივი განყოფილების გადაწყვეტილება კოლექტიურ ხელშეკრულობის დამტკიცების შესახებ შეიძლება განსაჩივრებულ იქნეს მხარეთა მიერ სათანადო უმაღლეს ინსტანციაში ორი კვირის განმავლობაში.

10. ყველა კოლექტიურ ხელშეკრულობას დამტკიცებს შრომის სახალხო კომისარიატი ან მისი ადგილობრივი ორგანო.

კოლექტიურ ხელშეკრულობის შეცვლა ან დამატება მოხდება იმავე წესით, რა წესითაც სწარმოებს მისი დამტკიცება.

11. კოლექტიურ ხელშეკრულობაში აღნიშნული უნდა იქნეს:

ა) სახელწოდება და მისამართი პროფესიონალურ კავშირებისა, მოსამსახურეთა და სამუშაოს მიმცემთა, რომელთაც ხელშეკრულობა დასდეს;

ბ) ხელშეკრულობის მოქმედების დაწყების ვადა;

გ) ორგანოები, რომელთაც დაკისრებული აქვთ ხელშეკრულობის განხორციელება;

დ) წესი მუშების მიღებისა და დათხოვნისა;

ე) სამუშაო დროის განაწილება: ხანგრძლივობა სამუშაო დღისა, სადილისათვის მუშაობის შეწყვეტის დრო, უქმე დღეები დასასვენებლად ზედმეტი მუშაობისა და შვებულების წესი და სხვა წესები შინაგან განრიგებისათვის.

ვ) შრომის სასყიდელი: საფუძველი სასყიდლის განსაზღვრისათვის იმისდა მიხედვით, თუ რამდენად აქვს მომუშავეს ხელობა შესწავლილი, რა ხასიათისა სამუშაო, რამდენად რთულია იგი და სახიფათო, აგრეთვე წესი განაკვეთის განსაზღვრისა და შეცვლისა, მუშების დანაწილება პროფესიებად, ხოლო ამ უკანასკნელებისა ჯგუფებად და კატეგორიებად; რაოდენობა განაკვეთისა;

ზ) შესასრულებელი სამუშაოს ნორმის დაწესება, განსაზღვრული რაოდენობისა და ხარისხის სამუშაოს შესასრულებლად გარანტიის ფარგლების გამორკვევის წესი და განსაზღვრული სამუშაოს შესრულებისათვის საჭირო შტატების დაწესება;

თ) წესი ბინებისა, სასადილოებისა, ტანსაცმელისა და სხვ. სარგებლობისა.

ი) შეგირდობის გამოქვეყნების პირობები, წლოვანება, სწავლის დრო, რიცხვი, სამუშაო დღის ხანგრძლივობა, სასყიდელი;

კ) ხელშეკრულობის მოქმედების უკიდურესი ვადა, პირობები და წესი ხელშეკრულობის შეცვლისა და მისი მოქმედების შეწყვეტისა;

ლ) შრომის სასყიდლის პირობები საწარმოო დაწესებულების ლიკვიდაციისა, საწარმოო დაწე-

სებულებას მთლად ან მისი ნაწილის დროებითი შეჩერებასა, საწარმოო დაწესებულების შემცირების დროს.

შენიშვნა: თვითეულ მხარეს უფლება ეძლევა, თავიანთი შეხედულებისამებრ, შეიტანოს კოლექტიურ ხელშეკრულობაში შრომის პირობების მოწესრიგებისათვის სხვა (ზემოაღნიშნულის გარდა) წესიც.

12. მეთვალყურეობა და კონტროლი კოლექტიურ ხელშეკრულებათა თავის დროზე დადებისა და შესრულებისათვის დაევალება შრომის სახალხო კომისარიატსა და მის ადგილობრივ ორგანოებს.

13. შრომის სახალხო კომისარიატს უფლება ეძლევა ამა დადგენილების შეუსრულობაში დანაშავე მხარე პასუხისგებაში მისცეს სახალხო სასამართლოს წინაშეც.

14. წარმოების მეპატრონე (მოიჯარადრე), დანაშავე ამა დადგენილების 1-ლი მუხლის შეუსრულებლობაში, სახალხო სასამართლოს განაჩენით დაჯარიმებულ უნდა იქნეს სამას მანეთამდე ოქროთი (ქართული ზონების ანგარიშით) ან დამატირებული იძულებითი მუშაობის ბანაკში ვადით ექვს თვემდე.

15. შრომის სახალხო კომისარიატს, საქართველოს პროფ. კავშირთან საბჭოსთან ერთად, უფლება ეძლევა ამა დადგენილების განსაკვიტარებლად და დასამტკიცებლად გამოსცეს ხოლმე სათანადო ინსტრუქცია და ცირკულიარი.

16. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართ. სოც. საბჭ. რეს. რევოლ. კომიტ. თავმჯ. მოადგილე ბ. კვიციანი.

შრომის სახ. კომისრის მოადგილე ა. მიქაძე.

რევოლ. კომიტეტის მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. მარტის 2.

ტფილისი—სასახლე.

დადგენილება № 159.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტეტისა.

ყველა უწყების დამატებათი კრედიტების ნუსხას დამტკიცების შესახებ—სსკემწიფო მუშა-მასამსახურეთა დასაკაუთფილებლად 1922 წლ. იანვრისა, თებერვლისა და მარტის ვაჰაგართ.

საქართველოს სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს: 1. დამტკიცებულ იქნეს აქვე დართული და-

მატებითი კრედიტების ნუსხა სულ 78.468.628.560 მან.—ყველა უწყების სახელმწიფო მუშა-მოსამსახურეთა დასაკმაყოფილებლად 1922 წლის იანვრისა, თებერვლისა და მარტის ჯამაგირით იმ განაკვეთის თანახმად, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტის 86 №-ის დეკრეტით.

აღნიშნული კრედიტები გახსნილ იქნეს 1922 წლის სააღრიცხვო დანიშვნათა ანგარიშში.

შენიშვნა: საქართველოს საგანგებო კომისიას კრედიტი გაეხსნა სრულად 1922 წლი სათვის, რის გამოც იგი ნუსხაში შეტანილ არ იქნა.

2. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. რევ.

კომიტ. თავმჯდ. მოადგილე ბ. კვიციანი.

ფინანსთა სახ. კომისარი ა. სვანიძე.

რევოლ. კომიტ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. მარტის 2.

ტფილისი—სასახლე.

159 №-ის დადგენილების დ ა ნ ა რ თ ი.

ნუსხა

დამატებითი კრედიტებისა, რომელიც უნდა გაეხსნას ყველა უწყებას მუშა-მოსამსახურეთა დასაკმაყოფილებლად 1922 წ. იანვრისა, თებერვლისა და მარტის ჯამაგირით.

№ რიგ.	უწყებათა სახელწოდება	თ ვ ე შ ი	სამ თვეში
1	საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტ.	107.000 000	321.000.000
2	მიწათმოქმედ. სახ. კომის.	3.401.027.520	10.203.082560
3	შრომის სახალ. კომისარ.	134.820.000	404 460.000
4	სოც. უზრუნველ. სახ. კომ.	151.940.000	455.820.000
5	გარეშე საქმეთა სახ. კომისარ.	52.500.000	157.500.000
6	ფოსტა-ტელეგ. სახ. კომის.	3.524.580.000	10.573.740000

7	ცენტ. სტატისტიკ. სამმარ.	210.000.000	630.000.000
8	იუსტიც. სახ. კომისარ.	1.200.000.000	3.600.000.000
9	შინაგან საქმეთა სახ. კომისარ.	2.518.780.000	7.556.340.000
10	ჯანმრთელ. სახ. კომისარ.	3-210.000.000	9.630.000.000
11	განათლებ. სახ. კომისარიატს.	5.550.820.000	16.652.460000
12	მუშ. და გლეხ. ინსპ. სახ. კომ.	214.000.000	642.000.000
13	ფინანსთა სახ. კომისარ.	1.170.000.000	3.510.000.000
14	სასურსათო სახ. კომისარ.	535.000.000	1.605.000.000
15	სახალხო მეურ. უმაღლ. საბჭო	636.650.000	1.909.950.000
16	სამხედ. და საზღვაო სახალ. კომისარიატი.	2.635.342.000	7.906.026.000
17	საზღვ. სატრანსპ. სამმართ.	903.750.000	2.711.250.000
სულ . . .		26.156.209520	78.468.628560

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომიტ.

თავმჯდ. მოადგილე ბ. კვიციანი.

ფინანსთა სახ. კომისარი ა. სვანიძე.

რევოლიუცი. კომიტ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. მარტის 2.

ტფილისი—სასახლე.

დადგენილება № 160

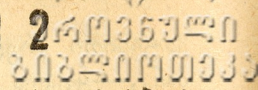
საქ. სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომიტეტისა.

სახალხო სასამართლოს დებულების 115 მუხ. შეცვლის შესახებ.

სახალხო სასამართლოს დებულების 115 მუხ. შესაცვლელად საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. რევოლიუციონური კომიტეტი ადგენს:

1. საკასაციო და კერძო საჩივრების განსახილველად სახალხო მოსამართლეთა საბჭოს სხდომები 3 წევრისაგან შეესდგება: ორი მათგანი უნდა იყოს სახალხო მოსამართლეთა საბჭოს პრეზიდიუმის წევრი, ერთი კი სახალხო მოსამართლე, სახალხო მოსამართლეთა ყრილობის მიერ შემუშავებული წესით გამოწვეული სახალხო მოსამართლეთა საბჭოს სხდომებზე დასასწრებლად ვადით ორ კვირამდე. საჩივრების განხილვა სახალხო მოსამართლეთა მოქ-

დადგენილება № 2

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომისართა საბჭოსი

კერძო სამკურნალო დაწესებულებათა გახსნის შესახებ.

1. ნებადართულ იქნეს კერძო სამკურნალო დაწესებულებათა (საავადმყოფო, ამბულატორია, სანატორიუმი და სხვ.) გახსნა ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატისა და ადგილობრივი ჯანმრთელობის განყოფილებათა ნებადართვით და მათივე კონტროლის ქვეშ.

2. ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატს დაევალოს გამოსცეს ინსტრუქცია კერძო სამკურნალო დაწესებულებათა გახსნის წესისა და მათი კონტროლის შესახებ.

3. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომ. საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე მ. ოკუჯავა.

სახ. კომისართა საბჭოს მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. მარტის 15.

ტფილისი—სასახლე.

დადგენილება № 3

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭოსი.

საქართველოს და აფხაზეთის სოც. საბჭ. რესპუბლიკების საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველოსთან საკანდელი და სალოცო დირექციის დაარსების შესახებ.

საქართველოსა და აფხაზეთის საზღვაო ნავი-რეზერვუარის ნაოსნობის ყოველგვარ საფრთხისაგან უზრუნველყოფისათვის—საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის კომისართა საბჭო ადგენს:

1. დაარსებულ იქნეს საქართველოსა და აფხაზეთის სოც. საბჭოთა რესპუბლიკების საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველოსთან საკანდელი და სალოცო დირექცია.

2. დაევალოს საკანდელი და სალოცო დირექციას იზრუნოს ნაოსნობის უზრუნველყოფისათვის შავი ზღვის ნავი-რეზერვუარის კოორდინაციის, სამხრეთით ბათომიდან, რუსეთის სოც. ფედერ. საბჭ. რესპ. სახელმწიფო საზღვრებამდე და გაგრიდან ჩრდილოეთით, მით საზღვრებში მდებარე პორტებისა და ყველა წყლებითურთ.

3. დაევალოს საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველოს ორი კვირის განმავლობაში შეიმუშაოს საკანდელი და სალოცო დირექციისათვის ვრცელი

მედების გამო და საკონტროლო ფუნქციები დაეკისრება სახალხო მოსამართლეთა საბჭოს პრეზიდიუმს, რომელიც ამ კონტროლს განახორციელებს ან უშუალოდ ან და იუსტიციის ადგილობრივი განყოფილების მეშვეობით.

2. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბ. რესპ. რევ. კომ. თავმჯდ. მოადგილე ბ. კვიციანი.

იუსტიციის სახალხო კომისარის მოადგილე ს. კარტოზია.

რევ. კომ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ., მარტის 3. ტფილისი—სასახლე.

საქართველოს კომისართა საბჭო.

დადგენილება № 1

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომისართა საბჭოსი.

საშემოსავლო ხარკის გადასახდელთა დაბეგვისა განსაკუთრებული გადასახადით—საქართველოში დამკვეთთა სასარგებლოდ.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. საქართველოში დამკვეთთა დახმარების ფონდის გასაძლიერებლად 1921 წლის საშემოსავლო ხარკის გადასახდელთა დაედოს ერთდროული დამატებითი გადასახადი შემდეგი ნორმის მიხედვით:

ა) 25 მილიონ მანეთამდე შემოსავლის მქონე პირმა უნდა გადაიხადოს 10 პროც. მაზედ დაკისრებული საშემოსავლო გადასახადის თანხისა.

ბ) 25 მილიონ მანეთზე მეტი შემოსავლის მქონე პირმა უნდა გადაიხადოს 20 პროც. მაზედ დაკისრებული საშემოსავლო გადასახადის თანხისა.

2. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომ. საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე მ. ოკუჯავა.

ფინანსთა სახალხო კომისარი ა. სვანიძე.

სახ. კომისართა საბჭოს მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. მარტის 10. ტფილისი—სასახლე.

დებულება და განახორციელოს მისი მოქმედება.

4. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭოს თავმჯდ. მოადგილე მ. ოკუჯავა.

კომისართა საბჭოს მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ., მარტის 15.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 4.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭოსი.

სამკურნალო და სასანიტარო დაწესებულებათა ადგილობრივ სახალხო შენახვის წესის შესახებ.

ადგილობრივი დაბეგვრის დებულების თანახმად საქართვე. სოც. საბჭ. რესპუბ. სახალხო კომისართა საბჭო ამტკიცებს შემდეგ ნუსხას ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატის ხარჯებისას, — რომელიც უნდა მიღებულ იქნეს ადგილობრივ სახსარზე

1. ადგილობრივი სამკურნალო და სასანიტარო დაწესებულებათათვის, (როგორც არის მაგ.: საავადმყოფო, სანატორიუმი, საჯანმრთელო და ბავშვთა სამკურნალო დაწესებულება, ბავა, დედათა და ბავშვთა სახლი, სანიტარული განათლების დაწესებულება და სხვ.), სამეურნეო და მატერიალური ხასიათის სამსახურის გაწევა, რომელსაც შეადგენს: სადგომის დაქირავება, გათბობა-განათება, წყალი, მიმდინარე რემონტი, სისუფთავის დაცვა, საკანცელარიო ხარჯი, თეთრეული, სამეურნეო მოწყობილობა, თეთრეულის გარეცხვა და წვრილი სამეურნეო ხარჯი.

2. ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატის უშუალო გამგებლობაში მყოფ დაწესებულებათა (სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებანი: კურორტები, მაჩვენებელი, მეცნიერული კვლევისა, საგზაო, წყალთა, რკინისგზისა, სამხედრო, საპატიმრო, საპროტეზო ქარხანა და სანიტარული განათლებისა, — რომელთა განსაკუთრებული სია დამტკიცებულ იქნება საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს მიერ, — და სამედიცინო გამომცემლობა) რჩენა-შენახვა მიღებულ უნდა იქნეს მთლად სახელმწიფო ბიუჯეტის ანგარიშზე.

3. რჩენა-შენახვა იმ სამკურნალო-სასანიტარო დაწესებულებისა რომელიც სამსახურს უწევს მხოლოდ სახელმწიფო საწარმოო დაწესებულებას ფაბრიკა - ქარხნების მუშა-მოსამსახურეთ, მიიღება სრულიად სახელმწიფო ხარჯზე; ხოლო ავადმყოფთა შინა-სამაზრო ტრანსპორტი — ადგილობრივ ხარჯზე, გარდა ავადმყოფების კუ-

რორტზე გადაყვანისა სანიტარული შატარებლით.

4. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ., სახ. კომის. საბჭოს თავმჯდ. მოადგილე მ. ოკუჯავა.

ჯანმრთელ. სახალხო კომ. გ. კუჭიძე.

კომისართა საბჭოს მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. მარტის 20.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 5

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომის. საბჭოსი.

1922 წ. იანვრის 1 დე განუსაჩივრებელ რეკვიზიციისა და კონფისკაციის შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბ. სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

რეკვიზიცია და კონფისკაცია, რომელიც მოხდენილ იქნა საქართველოს რევოლუციონურ კოპიტეტის მე-5 №-ის დეკრეტისა და ამი დეკრეტისათვის იუსტიციის სახალხო კომისარიატის ინსტრუქციის ვაზ. „პრავდა გრუზიის“ მე-217 ნომერში გამოქვეყნებამდე, ან რომელიც მოხდენილ იქნა ხსენებულ დეკრეტისა და ინსტრუქციის წესისამებრ მათი გამოცემის შემდეგ, ხოლო განსაჩივრებულ არ ყოფილა 1922 წლის იანვრის 1-დე, ძალაში რჩება და გადასინჯულ ან გაუქმებულ არ უნდა იქნეს.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომ. საბჭოს თავმჯდ. მოადგილე მ. ოკუჯავა

შინაგან საქმ. სახ. კომის. ს. ქავთარაძე

სახ. კომის. საბჭ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. აპრილის 3.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 6.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭოსი.

სახელმწიფო თეატრების შენობათა ნაციონალიზაციის შესახებ.

1. სასცენო ხელოვნების განვითარებისა და აყვავებისათვის აღიარებულ იქნეს ქ. თბილისში ნაციონალიზაცია:

ა) ყოფილი არტისტიული საზოგადოების ქონებისა, ამ ჟამად რუსთაველის თეატრისა, სავაჭრო შენობის ყოველი თვალითა, თავისი სათეატრო ხელსაწყოებით, მოწყობილობით, ინვენტარით, ავეჯეულობით, გარდერობით, დეკორაციებით, ელექტრო-სადგურით და ყველა სხვა კუთვნილებით.

ბ) სახელმწიფო ოპერის თეატრის ქონებისა, აგრეთვე ყოველგვარი მოწყობილობით, ელექტრო-სადგურით და ბალჩებით.

გ) მცირე თეატრის ქონებისა მაღაზიებით, სავაჭრო შენობის ყოველი თვალით და სხვა სადგომებით.

2. მთელი ეს ქონება მისი კუთვნილებითურთ გადაცემულ იქნეს განათლების სახალხო კომისარიატის გააგებლობისა და სარგებლობისათვის, — ჩამოერთვას-რა იგი ყველა სხვა პირსა და უწყებას ვის მფლობელობასა და სარგებლობაშიაც იგი არის.

3. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭოთა რესპ. სახ. კომის. საბჭოს თავმჯდ. მოადგ. მ. ოკუჯავა.

კომისართა საბჭ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. აპრილის 6. ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 7

საქ. ს. ს. რესპ. სახ. კომისართა საბჭოსი.

საქართველოს დამშეულთა სასარგებლოთ დროებით ხარკის დაწესების შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბ. სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. ყოველგვარი საქონელი, რომელიც შემოტანილ იქნება საზღვარ-გარეთიდან საქართველოში ან საქართველოდან გატანილი, — ამა დადგენილების გამოქვეყნების დღიდან, დაიბეგროს დამატებითი ხარკით თანახმად ამა დადგენილებასთან დართული ნუსხისა.

შენიშვნა: ამა დადგენილების პირველ (1) მუხლში აღნიშნულ დამატებითი ხარკისაგან განთავისუფლდება დამშეულთა დამხმარე საზოგადოებრივი ორგანიზაციები სახალხო კომისართა საბჭოს განსაკუთრებული დადგენილებით.

2. საზღვარ-გარეთ მიჰვალ თვითეულ პირს გადახდეს, არსებული გადასახადის გარდა, ასი ათასი (100.000) მანეთი დამატებით.

3. დაიბეგროს ბანკების მიერ წარმოებულ ყველა საქტივო ოპერაციები 6%-ით წლიურად, ხოლო ფულის გაგზავნის ოპერაციები — 10 მან. ით თვითეულ 1000 მან.-ზე.

4. დაწესებულ იქნეს გადასახადი 10%-ის რაოდენობისა ღვინის აქციზის თანხიდან.

5. დაიბეგროს შამპანიური და პორთვინი 25.000 მან. რაოდენობით ბოთლზე სპეციალური მარკების საშუალებით.

6. დაიბეგროს თამბაქოს ნაკეთობა მისი ღირებულების 1%-ის გადასახადით.

7. შემოდებულ იქნეს სპეციალური საფოსტო მარკები შემდეგი ღირსებისა: ა) უბრალო ბართისათვის — 1000 მან. ბ) დაზღვეულისათვის — 3000 მან.; ყოველგვარი ამანათებისათვის — 5000 მან.; თითო დეპეშისათვის — 10.000 მან.

8. ფულის გადაგზავნისათვის ერთი მილიონი მანეთის ზევით გარდახდეს გამგზავნელს გადასაგზავნი თანხის 1%-ი.

9. ყოველი აქტი, რომელიც შესრულებული იქნება სახალხო ნოტარიუსთან, და აგრეთვე მის მიერ შემოწმებული დოკუმენტი, დაიბეგროს დამატებით არსებულ საღებრო გადასახადის 10%-ით.

10. დაევალოს რესპუბლიკის ყველა ხაზინას გაუხსნას დეპოზიტი დამშეულთა დამხმარე ადგილობრივ კომიტეტებს.

11. დაევალოს ყველა დაწესებულებას, რომელიც ამა დადგენილების თანახმად, კუთვნილებისაგან აწარმოებს დამშეულთა სასარგებლოთ ფულის აკრეფას, დაუყონებლივ შეიტანოს აღებული თანხა ადგილობრივ ხაზინაში დამშეულთა დამხმარე ადგილობრივი კომიტეტის დეპოზიტად, ხოლო ცნობები თვითეულ კვირის განმავლობაში შემოსული თანხის შესახებ წარედგინოს საქართველოს დამშეულთა დამხმარე მთავარ კომიტეტს.

12. მთელი შეკრებილი თანხა გადაცემულ იქნეს საქართველოს დამშეულთა დამხმარე მთავარი კომიტეტის განკარგულებაში.

13. ამა დადგენილების განსახორციელებლად ფინანსთა სახალხო კომისარს უფლება ეძლევა გამოსცეს სათანადო ინსტრუქცია.

14. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე მ. ოკუჯავა.

ფინანსთა სახ. კომ. მოადგ. ბიბინეი შვილი

სახ. კომ. საბ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. აპრილის 9. ტფილისი — სასახლე.

7 №-ის დადგენილების დანართი.

ნ უ ს ხ ა.

საზღვარ-გარეთიდან საქართველოში შემოტანილ და საქართველოდან გასატან საქონლისა, რამედიც უნდა დაიბეგრეს დამატებითი ხარკით საქანთ. დამუშუდთათვის დახმარების აღმოსაჩენად.

ყოველგვარი საქონელი, რომელიც შემოტანილ იქნება საქართველოში საზღვარ-გარეთიდან ან საქართველოდან გატანილი დაიბეგროს ოქროს ვალიუტით შემდეგი რაოდენობისა:

1. ჯგუფი 1/4 კაბ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 1,2,3,4,22,23,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,51,65,66,69,70,71,72,73,79,80,81,82,83,84,85,86,87,138, ამ ჯგუფში შედის: სურსათ სანოვადი, მინერალური სამკურნალო წყლები, მარილი, თიხისა და ქვის მასალა, (კემენტი, ქანხელი (ასბესტი), დაბაწრი (გიპსი), მინქაფა (პემზა) და სხვა ნახშირის ნაწარმოები, მცენარისა და მინერალური სათბობი, ფისი და მისი პროდუქტი, სკიპიდარი, სამყე (კაუჩუკი) ნედლად, ლითონისა და მინერალური მადანი, და ნავთის ზოგიერთი პროდუქტი.

შენიშვნა: ნავთის პროდუქტებისგან (მუხ.

85) დაიბეგროს 1/4 კაბ. ბენზინი და ყოველგვარი მინერალური ზეთი;

2: კეროსინი (მუხ. 85) არ დაიბეგრება;

3: შავი-ქვა (მუხ. 138) არ დაიბეგრება.

2. ჯგუფი-1 კაბ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 25,26,74,75,85,179, ამ ჯგუფში შედის: საფლარი, სვია და მისი მანარი (ექსტრაქტი), თიხის ნაწარმოები და სხვა-და-სხვა ქაშანაურის (ფაიანცი) ჭურჭელი, ნავთი და მისი პროდუქტი, ვარსა ბენზინისა, მინერალური ზეთისა და კეროსინისა და სართავი მასალა.

3. ჯგუფი-2 კაბ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 5,6,7,9,10,11,52,58,59,60,61,62,63,64,69,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100,101,102,103,104,105,106,107,108,109,110,111,114,115,116,117,118,121,122,123,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,139,140,141,142,143,144,145,146,147,173,174,175,190,191. ამ ჯგუფში შედის: ბოტენელოზა და ხილი, ცვილი (წმინდა სანთელი), ხე-ტყის მასალა და მისი პროდუქტი, ქიმიური მასალა, ლითონი, ავტომობილი, ეკიპაჟი, ვაგონი, პლატფორმა, გემი, ნაქი, ბაგირი (კანატი) თოკი, ბადე და ტომრები.

4. ჯგუფი-3 კაბ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 27,28,29,31,53,76,77,78,88,134,135,136,137,149,150,151,152,153,154,155,156,160,161,162,163,164,165,169,167,168,176,177,180,181,182,215^{2,3},216,217,218. ამ ჯგუფში შედის: მავარი სასმელები, ღვინო, ძმარი, ლუდი, სანთელი, ფაიფურისა, ლითონისა, მინისა და სამ-

ყის (კაუჩუკი) ნაკეთობა, საღებავი მასალა, ხელოს ინსტრუმენტი, მანქანა, ყოველგვარი აპარატი, სასწორი, სტამბის მანქანა და მისი მოწყობილობა, აბრეშუმის პარკი, ნედლი აბრეშუმი და სხვ, მატყლი, ბამბა, ბავშვის სათამაშოები, საგალანტერიო საქონელი, საკანცელარიო ნივთები, კოლექციისა და მუზეუმისათვის სხვა-და-სხვა ნაწარმოების ნიმუშები, საწერი ქაღალდი და ქაღალდის დასამზადებელი მასალა.

5. ჯგუფი-4 კაბ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 12,13,14,15,16,17,18,19,20,21¹,120²,183,184. ამ ჯგუფში შედის: კონსერვები, სოკო, დოვგი, ყავა, კაკაო, ჩაი, თამბაქო ფურცლად, სარეცხის საპონი, ბამბისა, სელისა და სხვა ძაფისებური სართავი მასალა.

6. ჯგუფი-5 კაბ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლ.: 212³,45,46,47,48,49,50,54,55,56²⁻³⁻⁴ და 5,57,112,113,157,158,159,170,171,172,186,187,188,189,192,193,194,198,199,200,201,202,205 (ნაქსოვი) მატყლისა, ბამბისა და სხვა ობრალო მასალისაგან) 209,210,211,212. ამ ჯგუფში შედის: თამბაქოს პროდუქტი, თმა, ჯაგარი, ბუმბული, ვეშაპის ულვაში, და მისი ნაწარმოები, ღრუბელი, ტყავი დამზადებული, ბეწვილი (მეხ-) ობრალო, ტყავის ნაკეთობა, ობტიური ხელსაწყო, საათი, და მისი ნაწილები, ფარმაცევტული ნაკეთობა და დამზადებული წამალი, ნემსი, დანა-ჩანგალი, სამოსკო ინსტრუმენტი, მატყლის ნართი, ბამბისა, შალისა და ტილოს ნაქსოვი, ტანსაცმელი, ქუდი, ქოლგა და ფოლაქი.

7. ჯგუფი-10 კაბ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 24,56¹,185,203,204,206,207,208,213,214,215¹, ამ ჯგუფში შედის: რკინიგულიობა, ძვირფასი ბეწვეული, აბრეშუმის ნართი, ხალჩა ფესკი ვუალი, ბახტა (კრუფევი), ნაქარკი, ბუმბული, ფრთა, ძვირფასი ხელოვნური ყვავილები, მინის მარგალიტი და ძვირფასი სასამკაულო ნივთები.

8. ჯგუფი-20 კაბ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 149¹⁻³,148⁴⁻⁶⁻⁷, (გირვანქა ბრუტო), 195,196,197, 205 (აბრეშუმის ნაკეთობა), ამ ჯგუფში შედის აბრეშუმის ნაკეთობა, პარფიუმერია, ოქროთი და ვერცხლით ნაკერი.

9. ჯგუფი-2 მ.ნ. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 119², (სურნელოვანი წყლები).

10. ჯგუფი-3 მან. ფუთი-ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 68¹ ამ ჯგუფში შედის: სადაფი, ქარვა და სხვ.

11. ჯგუფი-5 მან. გირვანქა ბრუტო; სატარიფო მუხლები: 67,148¹⁻², ამ ჯგუფში შედის: ძვირფასი და ხელოვნური ქვა და ოქროს ნაკეთობი.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომ. საბჭ. თავმჯდ. მოადგილე მ. ოკუჯავა.
ფინანსთა სახ. კომის. მოადგ. ბიბინიშვილი.
სახ. კომ. საბჭ. მდივანი ალ. სალარიძე.

დადგენილება № 8.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომ. საბჭოსი.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭ. უმაღლესი ეკონომიური საბჭ. ორგანიზაც. შესახებ.

1. ეკონომიური ხასიათის სახალხო კომისარიატების მთელი სამეურნეო მოქმედების ხელშეწყობისა და შეთანხმებისათვის — საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭოსთან დაარსებულ იქნეს უმაღლესი ეკონომიური საბჭო.

2. უმაღლესი ეკონომიური საბჭოს შედგენილობაში შედიან: თავმჯდომარის უფლებით — საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე, ხოლო წევრის უფლებით — სახალხო კომისარნი: სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოსი, ფინანსთა, შრომისა, სასურსათო, მიწათმოქმედებისა, საგარეო ვაჭრობისა და საქართველოს პროფესიონალურ კავშირთა საბჭოს წარმომადგენელი.

შენიშვნა 1: უმაღლეს ეკონომიურ საბჭ. სათათბირო ხმის უფლებით მონაწილეობას მიიღებს საქართველოს ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს მმართველი.

შენიშვნა 2: უმაღლესი ეკონომიური საბჭოს წევრთა მოადგილეს დანიშნავს სახალხო კომისართა საბჭო.

3. უმაღლეს ეკონომიურ საბჭოს დაევალება:

- ა) რესპუბლიკის მთლიანი სამეურნეო გეგმის შემუშავება.
- ბ) თვითეულ სახალხო კომისარიატის სამეურნეო გეგმის დამტკიცება,
- გ) სახალხო კომისარიატებისათვის სპეციალური დირექტივების მიცემა ამა თუ იმ სამეურნეო საკითხის გამო.

4. უმაღლესი ეკონომიური საბჭოს ყოველი ბრძანება, დადგენილება და განკარგულება აღსრულებულ უნდა იქნეს ყოველივე რიგს გარეშე და აუცილებლად ყველა უწყებისა, დაწესებულებისა, თანამდებობისა და კერძო პირის მიერ.

5. სრულიად საქართველოს ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტსა და სახალხო კომისართა საბჭოს უფლება აქვთ გააუქმონ, ან შეაჩერონ უმაღლესი ეკონომიური საბჭოს დადგენილება ან გადაწყვეტილება, როგორც რომელიმე სახალხო კომისარის პროტესტის გამო, აგრეთვე თავისი შეხედულებისამებრ.

შენიშვნა: სახალხო კომისარი, რომელიც არ ეთანხმება უმაღლესი ეკონომიური საბჭოს დადგენილებას, ვალდებულია განაცხადოს ამის შესახებ სამი დღის განმავლობაში დღიდან ცნობის მიღებისა.

6. უმაღლესი ეკონომიური საბჭოს სხდომები უნდა გაიმართოს კვირაში ერთხელ მანძი.

7. ამა დადგენილების გამოქვეყნების დღიდან გაუქმებულია საქართველოს სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტის 52 და 93 № № ის დადგენილებანი.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭ. თავმჯდ. მოადგილე მ. ოკუჯავა.

სახ. კომის. საბჭოს მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. აპრილის 15.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 9.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭოსი.

სასამართლოს გაუქმებულ დაწესებულებებში დაუმთავრებელ საქმეთა ვადების მიმდინარეობის აღდგენის შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახ. კომისართა საბჭო, სცნობს რა დროს შესაფერისად საქართველოს რევოლიუციონური კომიტეტის მიერ 1921 წლის ივლისის 26 თარიღითა და 58 №-ით გამოცემული დეკრეტის ძალით შეჩერებული ვადის მიმდინარეობის აღდგენას იმ საქმეებისათვის, რომელიც დაუმთავრებელი დარჩა სასამართლოს გაუქმებული დაწესებულებებში, — აღდგენს:

1. ამა დეკრეტის გამოქვეყნების დღიდან მიეცეს ორი თვის ვადა ყველა დაინტერესებულ პირსა და დაწესებულებას შეიტანოს კერძო, სააპელაციო და საკასაციო საჩივარი და პასუხი სასამართლოს გაუქმებულ დაწესებულებათა მიერ გამოტანილ დადგენილებასა, გადაწყვეტილებასა და განაჩენზე იმ სისხლის სამართლის საქმისა და სამოქალაქო საქმის გამო, რომლის ვადის მიმდინარეობაც შეჩერებულ იქნა საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის რევოლიუციონურ კომიტეტის 58 ნომრის დეკრეტით.

2. წინა მუხლში აღნიშნული საჩივარი და პასუხი შეტანილ უნდა იქნეს: იმ საქმეის გამო, რომელიც წარმოებაში იყო ყოფილ ტფილისის ოლქის სასამართლოსა, სასამართლო პალატისა, ქალაქ ტფილისისა და ტფილისის მაზრის მოპრიგებელ მოსამართლეთა ყრილობებსა და სენატში, — იუსტიციის სახალხო კომისარიატის სასამართლოს მომწყობ განყოფილებაში; ხოლო იმ საქმის გამო, რომელიც წარმოებაში იყო ყოფილ მოპრიგებელ მოსამართლეთა და რესპუბლიკის დანარჩენ ადგილების მოპრიგებელ მოსამართლეთა ყრილობებსა და ოლქის სასამართლოებში — იუსტიციის ადგილობრივ განყოფილებაში.

3. იუსტიციის სახალხო კომისარიატის სასამართლოს მომწყობმა განყოფილებამ, ან იუსტი-

ციის ადგილობრივმა განყოფილებამ მეორე მუხლში აღნიშნული საჩივარი თუ პასუხი, მიღებისთანავე, საქის დედანთან ერთად, უნდა გაუგზავნოს სახალხო სასამართლოს ან სახალხო მოსამართლეთა საბჭოს კუთვნილებსამებრ, თანახმად აწ მომქმედ წესებისა ადგილობრივი ქვემდებარეობის შე სახებ.

საე. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის საბჭოს
თავმჯდ. მოადგილე მ. ოკუჯავა.

იუსტ. სახ. კომის. მოადგილე ბროდსკი.

სახ. კომ. საბჭ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. აპრილის 15.

ტფილისი — სასახლე.

დადგენილება № 10.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭოსი.

საბჭოთა დაწესებულების ანგარიშების შემდგომი რევიზიის ზოგად დებულებათა შესახებ.

მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახ. კომისარიატის დაარსების შესახებ 1921 წ. აპრილის 27-ს თარიღითა და 30 №-ით გამოცემულ დეკრეტის განსავითარებლად საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭო, ახალ სარევიზიო წესდების გამოცემამდე, ადგენს:

1. დამტკიცებულ იქნეს ამა დადგენილებასთან დართული ზოგადი დებულებანი (წესები) ანგარიშთა შემდგომი რევიზიისა, ანგარიშ-დანაკლისთა გარდახდევინებისა და საერთოდ ფულის ხარჯების შემოწმების დასრულების ვადისა და წესის შესახებ.

2. მუშათა და გლეხთა ინსპექციისადმი ანგარიშ-ვალდებულმა ყველა საბჭოთა დაწესებულებამ უნდა იხელმძღვანელოს პირველ მუხლში ნაჩვენები წესები მათში აღნიშნული ყველა შემთხვევისათვის.

3. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომის. საბჭ.
თავმჯდომარის მოადგილე მ. ოკუჯავა.

მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო
კომისარი ყოაქავაშვილი.

სახ. კომის. საბჭ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. აპრილის 15.

ტფილისი — სასახლე.

10 №-ის დადგენილების დანაკლისთა შემდგომი რევიზიისა და საერთოდ ფულის ხარჯების შემოწმების დასრულების ვადისა და წესის შესახებ.

ზოგადი დებულებანი (წესები) ანგარიშთა შემდგომი რევიზიისა, ანგარიშ-დანაკლისთა გარდახდევინებისა და საერთოდ ფულის ხარჯების შემოწმების დასრულების ვადისა და წესის შესახებ.

1. ანგარიშთა შემდგომი რევიზია ნიშნავს როგორც ხაზინისა, ისე საბჭოთა და საწარმოო დაწესებულებათა კუთვნილი ფულადი და მატერიალური საფასურებას ტრიალის შემოწმებას, დედანი საბუთებისა, აქტებისა, წიგნებისა და აგრეთვე უკეთეს საქიროება მოითხოვს, დედანი საქმეების მიხედვით.

2. 1-ლ მუხლში აღნიშნული რევიზიისათვის საბჭოთა და საწარმოო სათანადო დაწესებულება პერიოდულად, ქვემოთ დადგენილ ვადაზე, წარუდგენს მუშათა და გლეხთა ინსპექციის ადგილობრივსა და ცენტრალურ დაწესებულებას კუთვნილებსამებრ, წლიურსა, ნახევარწლიურსა, თვიურსა და სხვა ვადის ანგარიშს:

ა) წლიურს — არა უგვიანეს იმ წლის 2 თვის რომელიც საანგარიშო წელს მოსდევს;

ბ) ნახევარწლიურს — არა უგვიანეს ერთი თვისა ნახევარწლიური ვადის გასვლის შემდეგ;

გ) თვიურს — არა უგვიანეს 15 დღისა საანგარიშო თვის გასვლის შემდეგ;

დ) საოპერაციოს — არა უგვიანეს ორი თვისა ოპერაციის დასრულების შემდეგ;

ე) არა პერიოდულს — დაუყოვნებლივ ხარჯის გაწვევისთანავე.

შენიშვნა: დოკუმენტალური რევიზია ხარჯის გაწვევის დროს შეიძლება მოხდეს მუშათა და გლეხთა ინსპექციის შეხედულებისამებრ ადგილობრივადაც, ფაქტიურ შემოწმების დროს ან ცალკე საგანგებოდ წარვლენილ რევიზორთა საშეაღებით, რომელნიც რევიზიის შედეგების შესახებ შეადგენენ ოქმსა, ხოლო შემოწმებულ ყველა დოკუმენტზე აღნიშნავენ, რომ იგი შემოწმებულია.

შენიშვნა 2: ანგარიშგება, დოკუმენტი, საქმე და ყოველგვარი ცნობა, რაც სახელმწიფო საიდუმლოებას შეადგენს, უნდა წარედგინოს რევიზიას იმ წესით, რომელიც შემუშავებულ იქნება დაწესებულების უფროსისა, ინსპექციისა და ანგარიშვალდებულ დაწესებულების ურთიერთ შეთანხმებით.

3. რევიზიისათვის საჭირო ცნობა, რომელიც წარდგენილ ანგარიშებში არ აღმოჩნდება, აგრეთვე დოკუმენტი და საქმე, თუნდაც წარმოება — დაუმთავრებელი წარედგინება ანგარიშვალდებულ დაწესებულებისა და პირის მიერ მუშათა და გლეხთა ინსპექციის დაწესებულების მოთხოვნილებით არა უგვიანეს 7 დღისა ამა მოთხოვნილების მიღების დღიდან.

4. იმ შემთხვევაში, უკეთუ ანგარიშები ვადაზე არ იქნება წარდგენილი (მუხ. 2) ან ინსპექციის მოთხოვნა შესრულებული (მუხ. 3.) ან თუ ვადის გადაცილების მიზეზი არ ეუწყა ინსპექციას, ან და ინსპექციისადმი წარდგენილ განმარტებიდან გამოირკვა, რომ ანგარიშვალდებული დაწესებულება და პირი თავს ირიდებს ანგარიშებისა და მოთხოვნილ ცნობებისა, საბუთებისა და საქმეების წარდგენისაგან, მუშათა და გლეხთა ინსპექცია პასუხისგებაში აძლევს დამნაშავეს სამსახურებრივი უმუყაითობისათვის, რასაც იგი აცნობებს სათანადო სახალხო კომისარს.

5. იმ შემთხვევაში, როდესაც ანგარიშგება, ცნობები და სხვ., მიღებულ არ იქნება, მუშათა და გლეხთა ინსპექციის დაწესებულება გაუმართლებელ ხარჯების შესახებ გამოიტანს სარევიზიო დასკვნას იმ ცნობების მიხედვით, რაც ხელთა აქვს, ხოლო ეს დასკვნა შეიძლება შეცვლილ იქნეს ახალ გარემოებათა აღმოჩენისას.

6. ანგარიშვალდებულ დაწესებულებისა ან პირის უკანონო და მიზანშეუწონელ მოქმედებით რესპუბლიკისათვის მიყენებული ზარალი, რევიზიის დროს აღმოჩენილი, — ანაზღაურებულ უნდა იქნეს იმის დამოუკიდებლად, დანაშაულებრივი მოქმედებითაა მიყენებული ეს ზარალი თუ უმუყაითობით.

7. სარევიზიო წესით მხოლოდ ის ზარალი უნდა იქნეს მიღებული რესპუბლიკის ხარჯზე, რომელიც ან სტიქიური მოვლენით არის გამოწვეული ან შემთხვევითია, მაგრამ იმ პირობით უკეთუ დამტკიცებულ იქნება, რომ შეუძლებელი იყო ასეთი ზარალის გათვალისწინება, ან და მის თავიდან ასაცილებლად წინასწარი ზომების მიღება.

8. რევიზიით დაკისრებული ანგარიშდანაკლისის (მუხ. 6) ჩამოწრა იმ შემთხვევაში, როდესაც ანგარიშვალდებული დაწესებულება და პირი არ ეთანხმება მუშათა და გლეხთა ინსპექციის დადგენილებას, აგრეთვე უკანონო მიყენებულ ზარალის ანგარიშიდან ჩამოწრა მთლიანად ან ნაწილობრივ (მუხ. 12) შეიძლება მოხდეს მხოლოდ სასამართლოს განაჩენით, ბრალდებელთა საჩივრით (მუხ. 9) ან სარჩელის წესით (მუხ. 12), უკანასკნელ შემთხვევაში ზარალის ანაზღაურებაზე განაცხადებს მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სისხლის სამართლის წესით დევნის აღძვრის დროს.

9. ანგარიშვალდებულ დაწესებულებასა და პირს, შეუძლიან ინსპექციის დადგენილების გამო სასამართლოში პროტესტის (მუხ. 8) შეტანა ერთი თვის ვადაზე, დღიდან ინსპექციის მოთხოვნის მიღებისა: ამ ვადის გასვლისას ინსპექციის მოთხოვნილება კანონიერ ძალაში შედის.

10. ანგარიშვალდებული დაწესებულება ან პირი ვალდებულია სასამართლოში საქმის გადაცემა (მუხ. 9) აცნობოს ინსპექციას საქმის გადაცემის (მუხ. 9) დღესვე.

11. გადახდევინება შეიძლება გავრცელებულ იქნეს ჯამაგირზე მხოლოდ კანონით დადგენილ წესით.

12. უკეთუ შემდგომი რევიზიის დროს ანგარიშვალდებულ დაწესებულებისა და პირის მოქმედებაში აღმოჩნდება დანაშაულობის ნიშნები მუშათა და გლეხთა ინსპექციის დაწესებულებამ უნდა აღძვრას დამნაშავეს წინააღმდეგ სისხლის სამართლის წესით დევნა და მაშინვე უნდა განსაზღვროს ხაზინის ზარალიც (მუხ. 6). ამასთანავე, აღმოჩენილი დანაშაულობის შესახებ ინსპექციამ უნდა აცნობოს სათანადო დაწესებულების მმართველობას და შეუძლიან მოსთხოვოს მას ბრალდებულის თანამდებობიდან გადაყენება (მუშათა და გლეხთა ინსპექციის 1921 წლის აპრილის 27-ს დებულების მე-4 მუხლი).

13. ამა წესებში მოხსენებულ დადგენილებათა განსავითარებლად მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარი გაკოსცემს ინსტრუქციებს, შემდგომი რევიზიის წარმოების წესისა და მისი დასრულების შესახებ და აგრეთვე საზოგადოდ ინსპექციის ყველა დაწესებულებაში სარევიზიო წარმოების წესის შესახებ; მაგრამ, ამასთანავე, საერთო წესად უნდა დამყარდეს, რომ ფულადი და მატერიალური კაპიტალის ტრიალის ანგარიშთა შემდგომი რევიზია დასრულებულ იქნეს მუშათა და გლეხთა ინსპექციის დაწესებულების მიერ შემდეგ ვადაზე:

ა) სააღრიცხო პერიოდისა არა უგვიანეს იმ წლის გასულისა, რომელიც მოსდევს საანგარიშო წელს და რომელმაც სახელწოდება მისცა სააღრიცხო პერიოდს.

ბ) სააღმშენებლო და კრედიტორთა სიებით გაგრძელებულ კრედიტების ტრიალისა — არა უგვიანეს 6 თვისა, ამა კრედიტების ამოწურვის დღიდან.

შენიშვნა: საანგარიშო და სარევიზიო ნაწილისადმი საინსტრუქციო განკარგულებას, თუ იგი შეეხება ანგარიშვალდებულ დაწესებულებებს, — გასცემს მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარი, მათ მიერ სავალდებულო აღსრულებისათვის.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. რევ. კომიტეტის თავმჯ. მოად. მ. ოკუჯავა.

მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარი ეოფიკაშვილი.

სახ. კომის. საბჭ. მდივანი ალ. სალარიძე.

1922 წ. აპრილის 15.

ტფილისი — სასახლე.

ბრძანება № 1.

საქ. ს. ს. რესპ. სახ. კომის. საბჭოსი.

სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილების თანახმად, საქართველოს ს. ს. რესპუბლიკის მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატის კოლეგიის წევრებად დამტკიცებულ არიან: ამხ. ქოქაშვილი, ვაწაძე და ავალიშვილი.

საქ. ს. ს. რესპ. სახალხო კომის საბჭ.
თავმჯდ. მოადგილე მ. ოკუჯავა.

სახ. კომის. საბჭ. მდივანი ალ. ს. ლარჩიძე.

1922 წ. აპრილის 10.
ტფილისი—სასახლე.

დეკლარაცია.

საქ. ს. ს. რესპ. სახ. კომის. საბჭოსი.

სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოთა უდავო მოთხოვნილებით ვალის გადასახდევინებელის აკრეფის შესახებ.

1. სახელმწიფო ხარკი, ბაჟი თუ გადასახადი და ყოველგვარი უდავო თანხა, რაც არ ექვემდებარება სასამართლოს წესით განხილვას და რაც ხაზინაში უნდა შევიდეს—სხვათაშორის აღმასრულებელ ფურცლებში აღნიშნული მისჯილი მონათხოვი, გადახდევინებულ უნდა იქნეს ყოველი მიზეზის გარეშე. საჩივარი არა სწორი გადახდევინების შესახებ, თუმცა იგი ვერ შეაჩერებს თვით გადახდევინებას, შეტანილ უნდა იქნეს, ქვემდებარეობის წესის თანახმად, ზე-მდგომ სახელმწიფო ორგანოში, დამოუკიდებლად იმ საჩივრისა, რომელიც შეიტანება მუშათა და გლეხთა ინსპექციის საჩივართა ბიუროში.

2. სახარკო ორგანომ, აგრეთვე სხვა სახელმწიფო დაწესებულებამ, რომელსაც მინიჭებული აქვს უდავო წესით გადახდევინების უფლება, მოთხოვნის სისრულეში მოსაყვანად, უნდა მიჰმართოს იმ ადგილის მილიციას, სადაც მოვალე ცხოვრობს ან სადაც მისი ქონებაა.

3. უდავო გადასახდევინებელი ანაზღაურებულ უნდა იქნეს მოვალისა ან მისი თავმდების უძრავი და მოძრავი ქონებიდან, ან იმ თანხიდან, რომელიც დარჩება მოვალის კერძო ვალში დაგირავებული ქონების საჯარო ვაჭრობით გაყიდვისა და აღებული ფულით ამ კერძო ვალის ვასტუმრების შემდეგ.

4. ბე თუ გირაო, რომლითაც უნდა შეივსოს უდავო გადასახდევინებელი, აგრეთვე მოვალის სხვა გასანაღდებელი (საერალიზაციო) ქონება, სათანადო

სახელმწიფო ორგანოს განკარგულებით, უნდა შეივსოს და საჯარო ვაჭრობით გაყიდვის შემდეგ მიხედვით, რომელიც გათვალისწინებულია იუსტიციის სახალხო კომისარიატის მიერ სასამართლოს აღმასრულებელთათვის შედგენილ ინსტრუქციით.

შენიშვნა: აღწერისა და შემდეგ აღსასრულებელ მოქმედებათა დროს გამომდევინებელის უფლება აქვს იმ დაწესებულების წარმომადგენელს, რომლის განკარგულებითაც მოხდება უდავო მოთხოვნის სისრულეში მოყვანა.

5. იმ შემთხვევაში, როდესაც მოვალის ქონების შესახებ ცნობები მოიპოვება, მილიციამ უნდა მიიღოს ღონისძიება ქონების მოსაძებნად და ერთი თვის განმავლობაში დღიდან ქონების მოძებნის შესახებ მოწერილობის მიღებისა, აუწყოს სათანადო ორგანოს ცნობა მოვალის კუთვნილ ქონების ან უქონლობის შესახებ.

6. დებულება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. ს. ს. რესპ. სახ. კომ. საბჭოს
თავმჯდ. მოადგილე მ. ოკუჯავა.

სახ. კომისარ. საბჭ. მდივანი ალ. სალარჩიძე.

1922 წ. აპრილის 15.
ტფილისი—სასახლე.

შინ. საქ. სახ. კომისარიატი.

სირკულიარულად

ყველა სამაზრო აღმასრულებელ კომიტეტს.

საქართველოს ს. ს. რესპუბლიკის რევკომმა ამა წლის იანვრის 3-2 დამტკიცა დეკრეტი № 87 აქტების და დოკუმენტების თანხების და საღერბო გადასახადის განაკვეთთა შეცვლის და საკანცელარიო ბაჟის შესახებ, რომელიც შედის ძალაში დღიდან გამოქვეყნებისა მთავრობის ორგანო „მოამბეში“. ამის გამო გევალებათ ვასცეთ სათანადო განკარგულება რათა თქვენდამი რწმუნებულ დაწესებულებამ და ყველა ქვემდებარე ორგანოებმა მიიღონ ზემოაღნიშნული დეკრეტი სისწორით აღსასრულებლად და სახელმძღვანელოდ და ყოველ შემთხვევაში, თუ დაწესებულებანი სცნობენ საჭიროებათ ზოგიერთ საღერბო წესდების განმარტებას, მიმართეთ ფინანსთა სახ. კომისარიატის პირდაპირ გადასახადთა განყოფილებას.

ამასთანავე გაცნობებთ, რომ თანახმათ საქ. რესპუბლიკის № 66 დეკრეტთან დართულ წესის მე-3 პუნქტისა, საფინანსო აღრიცხვათა და სახელ-

მწიფო შემოსავალ-გასავლის რიცხვ რიგის შედგენისა, განხილვისა, დაპტიკებისა და ასრულების შესახებ, ყოველი გადასახადი, მათ რიცხვში საღერბო გადასახადიც და შემოსავალი ყველა უწყებისა — გამოუკლებლივ — არავითარ შემთხვევაში არ უნდა იქნეს დატოვებული შესანახად თანამდებობის პირთან და დაწესებულებაში და აგრეთვე არ უნდა ჩაირიცხოს დებოზიტათ და სპეციალურ საშუალებად დაწესებულების ან თანამდებობის პირის სახელდახელო ანგარიშად, არამედ დაუყოვნებლივ, დაწესებულებაში ან თანამდებობის პირთან შემოსვლისთანავე (ხოლო სპეციალურ ამკრეფთა კასეებიდან განსაზღვრულ ვადაზედ) უნდა გადაეცეს სავსებით ფინანსთა სახალხო კომისარიატის საკასო დაწესებულებას.

შინ. საქმეთა სახალხო კომისარი ნ. სოკოლოვსკი

საქმეთა მმართველი დ. დიდებულიძე.

საერთო განყ. გამგე ა. ჩიქოვანი.

სირკულიარულად

ყველა მაზრის აღმასრულებელ კომიტეტს.

შინა მმართველობის განყოფილების საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილებათა მოღვაწეობის შემოფარგლის შესახებ.

საბჭოთა ხელისუფლების საორგანიზაციო ხანაში შინა მმართველობის განყოფილებათა საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილებანი აღგილობრივ რეკომენდების ყველა განყოფილების მიმართ ეწოდნენ საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ხასიათის მუშაობას. თუ ასეთ მუშაობა საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილებისა დასაშვები იყო ხელისუფლების ორგანიზაციის ხანაში, იგი მიზანშეუწონელია მაშინ, როდესაც უკვე სრულიად ჩამოყალიბდა საბჭოთა ორგანოები საქართველოში, რადგანაც ამ ხასიათის მუშაობა ძლიერ აფართოვებს ქვეგანყოფილების მიზნებს და მით თითქმის სრულიად აცილებს მას თავის პირდაპირ დანიშნულების საგანს, რაც სავსებით და ერთხმად აღიარებულ იქნა ამ ქვეგანყოფილებათა გამგეების პირველ ყრილობაზე.

ქვეგანყოფილებათა მუშაობის ასეთმა გაფართოებულმა ხასიათმა თითქმის სრულიად დაუკარგა მას ხასიათი შინა მმართველობის ქვეგანყოფილებისა და ამასთანავე დიდი გავლენა მოახდინა მის შრომის ნაყოფიერებაზედაც. ამის ერთ-ერთი უმთავრესი მიზეზი იყო ქვეგანყოფილების მიზნების გამოურკვევლობა და მოღვაწეობის სწორი საზღვრის უქონლობა, რის გამოც მისი მუშაობა გადახლართული იყო ყოფილ სამაზრო რეკომენდების თითქმის ყველა

განყოფილების მუშაობასთან, რადგანაც სხვადასხვა მიზეზების გამო საინსტრუქტორო-საინფორმაციო მაციო ქვეგანყოფილებას ხშირად რეკომენდების ყველა განყოფილების საინსტრუქტორო-საინფორმაციო მუშაობა აკისრებდნენ.

დღიდან საქართველოს საბჭოთა არჩეულ ორგანოების-სამაზრო აღმასრულებელ კომიტეტების დაფუძნებისა წინადასრულებულ მდგომარეობას ბოლო უნდა მოეღოს და სწორად უნდა იქმნას შემოფარგლული ყველა მისი განყოფილება-ქვეგანყოფილებების მოღვაწეობის საგანი. ამ სახით შინა მმართველობის განყოფილების საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილების მუშაობა უმთავრესად ოთხი მთავარი მუხლით უნდა შემოიფარგლოს: მაზრის ადმინისტრაციულ მართველობაში მონაწილეობით, საბჭოთა ორგანოების საორგანიზაციო მუშაობის გაგრძელებით, საბჭოთა ორგანოების არჩევნების ჩატარებით და ინფორმაციით.

შემოადინიშნულის მიხედვით საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილებათა მუშაობის ჯეროვან კალაპოტში ჩასაყენებლად სახელმძღვანელოდ გეგზავნებათ შემდეგი დებულებები:

I. მაზრის ადმინისტრაციულ მართველობაში მონაწილეობა.

§ — 1. საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილებას ევალება უახლოესი მონაწილეობა შინა მართველობის განყოფილების ყველა ქვეგანყოფილების და მაზრაში მყოფ ყველა მის ქვემდებარე ორგანოების მუშაობაში, მათთვის ინსტრუქტორობის გაწევით.

§ — 2. § — 1-ში მოხსენებულ მიზნის განსახორციელებლად საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილებამ უნდა შემოიკრიბოს გამოცდილი ინსტრუქტორ-სპეციალისტები საერთო და მმაჩის ქვეგანყოფილებისათვის, აგრეთვე აღგილობრივ მილიციისათვის.

§ — 3. საქიროების მიხედვით, თანახმად შინა მართველობის განყოფილების გამგის განკარგულებისა, საკუთარი ინიციატივით ან თემების თხოვნით ქვეგანყოფილება სათანადო ინსტრუქტორობას გაუწევს ყველა თემის აღმასრულებელ კომიტეტს.

§ — 4. საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილება ვალდებულია უახლოესი მეთავლყურგობა გაუწიოს შინა მმართველობის ყველა ქვემდებარე ორგანოების მოქმედებას (თემის აღმასკომები და სხვ.), რათა:

- ა) დაცულ იქმნას კანონიერება
- ბ) სისწორით სრულდებოდეს საბჭოთა მთავრობის ყველა დეკრეტი, განკარგულება და სხვ.
- გ) დროით კმაყოფილდებოდეს საბჭოთა მოქალაქეების კანონიერი თხოვნა, საჩივარი და სხვა და სხვა პრეტენზიები.
- დ) დროით იქმნას მიღებული ზომები ქვემდებ-

ბარე ორგანოების უკანონო მოქმედებათა გასა-
უქმებლად.

გ) დროით იქმნას მიღებული სათანადო ზო-
მები ბოროტ-მოქმედ ხელისუფალთა სამსახურიდან
გადასაყენებლად.

II. საბჭოთა ორგანოების საორგანიზაციო
მუშაობა.

§—5. საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვე-
განყოფილებას ევალება საბჭოთა ორგანოების სა-
ორგანიზაციო მუშაობის სწრაფად დამთავრება იმ
თემებში, სადაც ასეთი მუშაობა, სხვა და სხვა
დამოუკიდებელ მიზეზების გამო, დაუმთავრებელი
დარჩა.

§—6. რომელიმე თემის ხელ ახალ ტერი-
ტორიალურ გადამიჯვნის დროს (თემების გაყოფა,
შეერთება და სხვ.) საინსტრუქტორო-საინფორმაციო
განყოფილება ვალდებულია სათანადო დამტკი-
ცებულ საბჭოთა უმაღლეს ორგანოების დადგე-
ნილების მიღებისათვის შეუდგეს თემის ფარგლებში
მომქმედ შინა მმართველობის აპარატის შედგენა-
ორგანიზაციას.

III. საბჭოთა ორგანოების საარჩევნო მუშაობა.

§—7. საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვე-
განყოფილებას ევალება მაზრის აღმასკომის ყველა
ქვემდებარე ორგანოთა არჩევნების ხელმძღვანელობა,
რისთვისაც ქვეგანყოფილება წინასწარ ზრუნავს
საარჩევნო კომპანიის ჩასაჭარბებლად, სათანადო
საანკეტო ფურცლების დასამზადებლად, ადგილობ-
რივ არჩევნების ფაქტიურ ხელმძღვანელობა შე-
სარჩევად და სხვა ზომების მისაღებად, რაცკი
ადგილობრივ საჭირო აღმოჩნდება.

§—8. იგივე ქვეგანყოფილება ვალდებულია
ყურადღება მიუქციოს სათემო და სამაზრა საბ-
ჭოების რეგულიარულად მოწვევას, და სათანადო
აღმასკომების დაწესებულ ვადაზე ხელახალ არ-
ჩევას.

§—9. იგივე ქვეგანყოფილება ზრუნავს, თა-
ნახმად აღმასკომის პრეზიდიუმის განკარგულებისა,
სხვა და სხვა თათბირების და კონფერენციების
(თემების აღმასკომთა, უპარტიო გლეხთა, და
საბჭოთა თავმჯდომარეების რეგულიარულ თათბი-
რის და სხვ.) მოსაწვევად მაზრის ფარგლებში.

შენიშვნა: §—8 და 9-ში ხსენებულ
ყრილობის, თათბირების და კონფერენციების
ტექნიკური მუშაობის შესრულება საინსტრუქ-
ტორო-საინფორმაციო განყოფილების მოვა-
ლეობას შეადგენს.

§—10. §—6-ში მოხსენებულ შემთხვევათა
დროს საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვეგანყო-
ფილება სასწრაფოდ აწყობს ადგილობრივ საბჭოთა
ყრილობას აღმასკომის ასარჩევად, რის შემდეგაც
ქვეგანყოფილება თანახმად იმავე §—6 ისა შეუ-
დგება საბჭოთა აპარატის მოწყობას.

IV. საინფორმაციო მუშაობა

§—11. საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვე-
განყოფილების საინფორმაციო მუშაობა უნდა
განსაზღვრულ იქმნას შინა-მმართველობის განყო-
ფილების მოღვაწეობის სფეროთი.

§—12. თანახმად §—11-ისა ქვეგანყოფილე-
ბაში უნდა გროვდებოდეს ცნობები მაზრის პოლი-
ტიკურ მდგომარეობის შესახებ; საჭირო ცნობები
მაზრაში სურსათ, თესვის და სხვ. კომპანიების
ჩატარების შესახებაც, მხოლოდ იმდენად, რამდენ-
ნადაც ახსიათებენ და დაკავშირებულნი არიან
პოლიტიკურ მდგომარეობასთან.

§—13. სხვა და სხვა ეროვნებებით დასახლებულ
მაზრებში საჭიროა განსაკუთრებული ყურადღების
მიქცევა ეროვნებათა დამოკიდებულობაზე, მათ
შორის ძმურ კავშირის განსამტკიცებლად.

§—14. §—11—13-ში მოხსენებულ ცნობებს,
ყოველ სამს თვეში ერთხელ, საინსტრუქტორო-
საინფორმაციო ქვეგანყოფილება თხოულობს მაზ-
რის ყველა თემისაგან, სათანადო საერთო ცნო-
ბების კრებულის შესადგენად და შინაგან საქმეთა
სახალხო კომისარიატში წარსადგენად.

§—15. ამასთანავე საინფორმაციო-საინსტრუქ-
ტორო-ქვეგანყოფილება ღებულობს დრო გამო-
შვებით, მოხსენებებს თემებიდან შინა მმართვე-
ლობის განყოფილებათა მოქმედების შესახებ.

§—16. §—14—და 15-ით დაწესებული რე-
გულიარული ცნობები წინა ცნობების განმეორე-
ბის არ უნდა შეიცავდნენ, თუ რომელიმე სფეროში,
მიმდინარე სამი თვის განმავლობაში, არავითარი
ღირსშესანიშნავი მოვლენა არ მომხდარა (მაგა-
ლითად პოლიტიკური განწყობილება მცხოვრებთა,
ბოროტ-მოქმედებათა ცხრილი ან სხვა), შესა-
ძლებელია, ესა თუ ის სფერო მოღვაწეობისა,
სრულიად გამოტოვებულ იქმნას.

§—17. საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვე-
განყოფილებას ადგილობრივ სტატისტიკურ ბიუროს
დახმარებით, ევალება შედგენა, აღმასკომის პრეზი-
დიუმისათვის წარსადგენად ცნობების ამომწურავ
კრებულისა იმ ანგარიშებიდან, რომელსაც აღმას-
კომის ყველა განყოფილება წარუდგენს პრეზი-
დიუმს, სამ თვეში ერთხელ, თავისი მოღვაწეობის
შესახებ.

§—19. მე—18 პარაგრაფში განსაზღვრულ
კრებულის შესადგენად საინსტრუქტორო-საინფორ-
მაციო ქვეგანყოფილებამ შეიძლება, ადგილებზე
მივლ-ნებულ აღმასკომის წევრთა მოხსენებითაც
ისარგებლოს.

§—20. პირი §—18-ით დაწესებულ კრებუ-
ლისა ყოველთვის ეგზავნება შინაგან საქმეთა
სახალხო კომისარიატს.

§—21. ყოველ სამ თვეში ერთხელ, საინსტრუქ-
ტორო-საინფორმაციო ქვეგანყოფილება უგზავნის
მოკლე მოხსენებებს, სტატისტიკური ცნობების
დართვით, შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატს

შინა მმართველობის განყოფილების მოღვაწეობის შესახებ.

§—22. საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვე-განყოფილების ერთ-ერთ უმთავრეს დანიშნულებას შეადგენს მაზრის თემებისათვის ცენტრიდან მიღებული საინფორმაციო მასალის (მთავრობის დეკრეტები, განკარგულებები, დადგენილებები, მოწოდებები, მთავრობისა და საბჭოთა ყრილობებისა და სხვ.) დროით მიწოდება.

§—23. საინსტრუქტორო-საინფორმაციო ქვე-განყოფილების მოვალეობას შეადგენს ყოველგვარი საინფორმაციო მასალის სწრაფად მიწოდება, როგორც თემებისა, ისე ცენტრისათვის საბჭოთა ყოველ სახის არჩევნების შესახებ.

შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარის მოადგილე ნ. სოკოლოვსკი

საინსტრუქტორო-საინფორმაციო განყოფილების გამგე დ. ლამბაშიძე.

ქალ. ტფილისი.

სირკულირულად

ყველა მაზრის აღმასრულებელ კომიტეტებს.

საქართველოს მთელი დასავლეთი და აგრეთვე აღმოსავლეთის ნაწილში განიცდის სურსათ-სანოვანის დიდ სიმცირეს. გასულ წლის მოუსავლობა თავს დაატყდა ჩვენს ქვეყანას მოულოდნელ უბედურებათ. მოუსავლობის საშინელ შედეგების შესუსტება და თავიდან აცილება შესაძლებელია, მხოლოდ წრევანდელ სათესავ კამპანიის მწყობრი ორგანიზაციებით და ენერგიულად ჩატარებით. ამ საქმიანათვის უნდა დაითესოს ყველა საფარვის მიწები, რადგან მხოლოდ ამ გზით შეიძლება გამოინახოს გამოსავალი ჩვენი ქვეყნის კაპიტროფიულ მდგომარეობიდან. მეცნიერულ გამოკვლევების დასკვნით გვაღვა მოსალოდნელია მომავალ ზაფხულშიაც, ამიტომ მოუსავლობის თავიდან ასაცილებლად აუცილებელია ეხლავე ვისარგებლოთ ამ ხელსაყრელ ამბლით და დაჩქარებით მოვათავოთ თესვა. ამ მიზნის განსახორციელებლად და საქართველოს ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის მომართვის შესასრულებლად კატეგორიულ წინადადებას გაძლევთ აგიტაციის საშუალებით და აგრორიტეტულ გავლენის გზით აიძულოთ მიწის მუშები დაათავონ თესვა უსათუოდ აპრალის ბოლო რიცხვებამდე. ვინც კი არ მოისურვებს აღნიშნულ ვადაში თესვის დათავებას მათ წინააღმდეგ მიიღეთ იძულებითი ზომები, რადგან ამას მოითხოვს რესპუბლიკის ყველა მოქალაქეთა საარსებო ინტერესები.

წინადადებას გაძლევთ სათესავ კამპანიის და თქვენ მიერ აღვილობრივად მიღებულ სათანადო

ზომების მსვლელობის შესახებ პერიოდულად აცნობოთ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატს.

შინაგან საქმეთა სახ. კომისარი ნ. სოკოლოვსკი. საქმეთა მმართველო ა. ცინცაძე.

იუსტ. სახალხო კომისარიატი.

დებულება.

იუსტიციის სახალხო კომისარიატის დასჯა-გასწორების ცენტრალურ განყოფილებას და მისი ადგილობრივ განყოფილებებთან ანკებულ ცენტრალურ და ადგილობრივ გამწაწილებელ კომისიების გამოცემული საქართველოს რეგულირების კომიტეტის 94 №-ის დადგენილების მე-ნ მუხლის ძალით.

1. განაწილებელ კომისიის დანიშნულება არის:
  - ა) სასჯელის მომხილელ პარტიმართა განაწილება სხვა და სხვა სახის საპარტირო აღვილებ შორის.
  - ბ) პარტიმართა გააზიანა საშუალოთ საქმეთა, საზოგადოებრივ და საწარმოო სხვა და სხვა დაწესებულებებში, ამ ოკანას, ჩილოთა შოამდგომლობისამებრ, კერძო ბინებზედ ცხოვრების ნება დართვით ან უამისოთ.
  - გ) გამოსაცოილ და გასწორების გზაზრდ დამდგართა რიგების პარტიმართათვის ამ რიგებში ყოფნის ვადის შემოკლება.
  - დ) გადაწყვიტა პარტიმრის საჩიგოისა საპარტირო აღვილის კოლეგის დადგინილებაზედ ამ პარტიმრის დაჯარამებულთა რიგში გათაყანის შესახებ.
  - ე) სათანადო კატეგორიის პარტიმართათვის შევბულებების მიცემა და სასჯელის დადება-გადაწყვიტა იმ პარტიმრების მიმართ, რომელთაც შევბულებების ვადას გადააცდინეს.
  - ვ) თავსუფლებების აღიკვეთილოად იძულებითი სამუშაოზედ გადაყანა იმ პარტიმართა, რომელთაც უკვე მოუხდიათ სასჯელის ორი მესამედი ან რომელთაც დაპარტიმრების ვადის გასვლაზედ სამ თვეზედ ნაკლები დარჩენიათ.
  - ზ) იმ დაწესებულებათა წინაშე, რომლებს განაჩენით თუ დადგენილებით პარტიმარი სასჯელის იხდის, ან სასჯელის მოხდის რაიონში მყოფ მათ გვარივე დაწესებულებათა წინაშე შუამდგომლობა პარტიმარის სასჯელისაგან ვადამდე განთავისუფლების შესახებ, ან და საპარტიროდან პარტიმარის განთავისუფლების შესახებ იძულებითი სამუშაოზედ გადაყვანით, თავისუფლების აღიკვეთილოად, დარჩენილ ვადის ან მის ნაწილის განმავლობაში, თუ არ არსებობენ წინა პ. ვგ“-ში აღნიშნული პირობანი.
  - 6) პარტიმრის გადაყვანა განსაკუთრებულ (საიზოლიაციო) საპარტიროში ან იქიდან გადმოყვანა.

შენიშვნა: დასჯა-გასწორების ცენტრალურ განყოფილებას უფლება აქვს, კერძო შემთხვევაში, შეაჩეროს აღნიშნულ დადგენილებათა აღსრულება, ხოლო ამის შესახებ უნდა აცნობოს გამანაწილებელ კომისიას. ასეთ შემთხვევაში საქმე უნდა წარედგინოს იუსტიციის სახალხო კომისარს გადასაწყვეტად.

თ) დისციპლინარულ სასჯელის სახით დაპატიმრების ვადის გაგრძელება იმ პატიმართათვის, რომელნიც დაჟინებით არღვევენ შრომის დისციპლინას, ხოლო ვადის ასეთი გაგრძელება ერთ თვეს არ უნდა აღემატებოდეს.

ი) საპატიმრო ადგილებიდან განთავისუფლებულთა დახმარების საქმის მოწყობა და ხელმძღვანელობა.

კ) ყველა იმ საქმის გადაწყვეტა, რომელიც ეკისრება კომისიის საქართველოს ს. ს. რესპუბლიკის მუშათა და გლეხთა მთავრობის დეკრეტებით, კანონებით თუ განკარგულებებით.

2. გამანაწილებელ კომისიის მოქმედება ვრცელდება ყველა იმ პატიმარზე, რომელიც სასჯელს იხდის სახალხო სასამართლოების და რევოლიუციონურ ტრიბუნალების განაჩენებით და აგრეთვე საქართველოს საგანგებო საგამომძიებლო კომისიის დადგენილებით.

3. გამანაწილებელი კომისია, მისდამი დაქვემდებარებულ საკითხების გადაწყვეტას იწყებს ან საპატიმრო ადგილის კოლეგიის წარდგენით, ან პატიმრის თუ მისი მახლობელ ნათესავის თხოვნით ან და თავის თაოსნობით. უკანასკნელ ორ შემთხვევაში გამოთხოვილი უნდა იქნეს საპატიმრო ადგილის კოლეგიის დასკვნა.

4. იმ დასჯა-გასწორების დაწესებულებაში, სადაც კოლეგია არ არსებობს, წინა მუხლში აღნიშნულ დასკვნას იძლევა საპატიმრო ადგილის უფროსის, მის თანაშემწის, მასწავლებლის და ექიმისგან შემდგარი სათათბირო.

5. საპატიმრო ადგილებ შორის პატიმართა პირველ განაწილების დროს კომისია მხედველობაში იღებს პატიმარის ინდივიდუალურ თვისებათ, მის წლოვანებას, ჩადენილ დანაშაულის ხასიათს, სამართალში მყოფელობას წინაღ და სხვ.

6. გამანაწილებელი კომისია შემდეგშია ცვალებადი ადევნებს ყველა საპატიმრო ადგილებში მყოფ პატიმართ, რომელთა შესახებ საჭირო ცნობებს და მასალას იღებს საპატიმრო ადგილის ადმინისტრაციისაგან.

7. კომისიის წევრებს უფლება აქვთ დაუბრკოლებლივ ინახულონ რესპუბლიკის ყველა საპატიმრო ადგილი, შევიდნენ საკანებსა, სახელოსნოებსა, საავადმყოფოებსა, სკოლებსა და ყველა ისეთ ადგილს, სადაც კი პატიმრები იმყოფებიან.

8. ცენტრალურ გამანაწილებელ კომისიას, ზედამხედველობის წესით ან და პატიმრის თუ მისი მახლობელ ნათესავის საჩივრის გამო, უფლება აქვს შესცვალოს ან სრულიად გააუქმოს ადგილობრივ გამანაწილებელ კომისიის დადგენილებანი.

9. კომისიის სხდომები ხდება განსაზღვრულ

დღეებში, კვირაში ერთხელ მაინც. სხდომები უნდა მოეწყოს, რამდენადაც ეს შესაძლებელია, საპატიმრო ადგილებში.

10. კომისიის სხდომები ითვლება კანონიერად თუ დაესწრო არა ნაკლებ სამი წევრისა. კომისიის დადგენილება გამოაქვს ხმის უბრალო უმრავლესობით და ეს დადგენილება იწერება ჟურნალში.

11. კომისიის ყველა წევრი და სხდომაზედ მონაწილეობის მისაღებათ მოწვეული პირი გასამრჯელოს იღებს იმ რაოდენობით, რომელიც დაწესებულია საუწყებთაშორისო თათბირისათვის.

12. გამანაწილებელ კომისიის დადგენილებათა აღსრულებენ დასჯა-გასწორების ცენტრალური განყოფილება და მისი ადგილობრივი განყოფილებანი.

იუსტიციის სახალხო კომისარის
მოადგილე **ს. კარტაოზია.**

1922 წლ. თებერვლის 22 ქ. ტფილისი.

სირკულიარი

ყველა რევოლიუციონურ ტრიბუნალს, სახალხო სასამართლოს, სასამართლოს მომწყობ განყოფილებას და იუსტიციის სამსახრო განყოფილებათ.

საქართველოს რევოლიუციონურ კომიტეტის წ.წ. 7 ნოემბრის თარიღით № 92-ით დადგენილების განსაზღვრებლად და მის შეფარდებაში ერთნაირობის დაცვის მიზნით, მიღებულ იქნეს სახელმძღვანელოდ და შესასრულებლად შემდეგი:

1. ამნისტიის მე-3 მუხლის ძალით დაპატიმრების ვადის შემოკლების დროს, ეს შემოკლებული ვადა არ უნდა აღემატებოდეს 5 წლის ვადას, რომელიც ამ ქაზად მიღებულია, როგორც დაპატიმრების ვადის უმაღლესი საზღვარი, ამიტომ უვადოთ დაპატიმრებულთ, დაპატიმრების ვადა უმოკლდებათ 5 წლამდე და ამასთან მათ შესახებ მიღებული უნდა იქნას სრული და სასტიკი განხილვა (იზოლიაცია) იმ სასჯელ გადაწყვეტილთ კი, რომელთა დაპატიმრების ვადა ათ წელს აღემატება და რომელთაც ჯერ სასჯელის ვადის ნახევარი არ მოუხდიათ ვადა უმოკლდებათ 5 წლამდე მათ შესახებ სასტიკი განხილვების მიუღებლად.

2. განთავისუფლებულ იქნან სასამართლოსა და სასჯელისაგან № 92 დადგენილების გამოქვეყნებამდე თავის ნებით დაბრუნებული დეზერტირები და აგრეთვე ისინიც, რომელნიც გამოცხადდნენ ხსენებულ დადგენილების გამოქვეყნების დღიდან ორი კვირის განმავლობაში.

3. იმათ, ვისაც დადგენილების მე-3 მუხლში აღნიშნულ დანაშაულთათვის გადაეწყვიტად ან პირობით გადაეწყვიტათ დაპატიმრება და აგრეთვე იძულებითი მუშაობა, — სასჯელის ვადა, აგრეთვე პირობითი მსჯავრის ვადა უმოკლდებათ დადგენილების მე-3 მუხლში აღნიშნულ წესით.

იუსტიციის სახალხო კომისარის
მოადგილე **ბროდსკი.**

ა რ ა - ო ფ ი ც ი ა ლ უ რ ი გ ა ნ ე ო ფ ი ლ ე ბ ე

იურიდიული შენიშვნები *)

(აპელაცია თუ კასაცია?)

II.

ჩვენ პირველ წერილში ვამტკიცებდით, რომ რუსეთის სამართლის პროცესის დედა აზრი, მისი სტრუქტურა, ვერ ურიგდება საქმის არსებითად გადასინჯვას მეორე ინსტანციაში. ასეთივე უნდა იყოს ჩვენი დებულების საფუძველიც. რისი ნაყოფია რუსეთის 25 ნოემბრის დეკრეტი? რა თქმა უნდა, რევოლუციის, საბჭოთა ხელისუფლების. მაშ, ცხადია ისიც, რომ ამ რევოლუციამ, ამ ხელისუფლებამ გამოიწვია ჩვენშიც სამართლის წესდება. ერთი სიტყვით, ერთმა და იმავე პირობამ, ერთმა და იმავე ისტორიულმა მოვლენამ წარმოშვა როგორც რუსეთის, აგრეთვე ჩვენი სასამართლოს დებულებაც. და, მაშასადამე, ერთი და იგივე დედა-აზრით, ერთნაირი სტრუქტურით, უნდა იყოს აღჭურვილი როგორც ერთი, ისე მეორეც.

ეს ასედაც არის. ამა'ს ჩვენი „დებულება“ ცხად-თ გვიმტკიცებს. ის არ არის გადმოკეთებული რუსეთის დეკრეტიდან, — უმეტეს ნაწილად პირდაპირ გადმოთარგმნილია. ავიღოთ წესდების მე-III მუხლი. ის სრულიად გარკვევით ამბობს, რომ სახალხო მოსამართლეთა საბჭო არსებობს (მოქმედებს) საკასაციო საჩივრების განსახილველად. იმავე განყოფილების მე-118 მუხლი წარმოადგენს რუსეთის დეკრეტის 89 მუხლის სიტყვა-სიტყვითი თარგმანს. მაშასადამე, ისე უნდა ვიგულისხმოთ 118 მუხლის აზრი, როგორც ზევით განვმარტეთ რუსეთის დებულების 89 მუხლი, ესე იგი საქმის ფაქტიურ, არსებით მხარეს საბჭო ვერ შეეხება.

სულ სხვას გვიჩვენებს საქართველოში სინამდვილე, საბჭოს პრაქტიკა. მხარეები თავიანთ საჩივარს, საბჭოსადმი მიმართულს, „საკასაციოს“ უწოდებენ. მაგრამ ამ საჩივრებს მართო სახელი აქვთ „საკასაცია“, — მათი შინაარსი კი აპელაციურია, რადგანაც ხშირად ერთს საკასაცია საბაბსაც იქ ვერ იპოვით: მსჯელობა მხოლოდ საქმის არსებითი მხარეზეა დამყარებული.

ამ მიმართულებას — ვერ დავფარავთ — საბჭოც ხელს უწყობს. როდესაც საბჭოში საქმის მოხსენებას აკეთებს პრეზიდიუმის რომელიმე წევრი, ნათლად ხედავთ, რომ აქ საკასაცია წესით საქმე არ იჩივია. მომხსენებელი, რომელსაც — ეტყობა — საქმე სვინილისიერათ შეუსწავლია, დაწვრილებით აქვეყნებს საქმის ყოველივე ფაქტიურ გარემოებას: ჰქიბხულობს მომჩივან-მოპასუხეთა ახსნა-განმარტე-

ბას, ყველა მოწმის ჩვენებას, მხარეთა მიერ წარდგენილ საბუთებს და სხვ ამისთანავე მიმართულებას ღებულობს უმეტეს ნაწილად მხარეთა ახსნა-განმარტებას საბჭოს სხდომაზე.

რა საზომით, რა კრიტერიით ხელმძღვანელობთ თვით საბჭო საქმის გადაწყვეტის დროს?

აქ საჭიროა, ჯერ შევჩერდეთ იმ საკითხზე, თუ რა დირექტივებს აძლევს ამ შემთხვევაში საბჭოს კანონმდებელი. 120 მუხლი ამბობს: „გადაწყვეტილების გაუქმების დროს სახალხო მოსამართლეთა სამჭომ უნდა აღნიშნოს: რაში მდგომარეობს სახელდობრ კანონის უწყსო შეფარდება (ბაზს ჩვენ უსვამთ), სამართლის წარმოების რომელი ფორმაა დარღვეული ან და რაში გამოიხატა ... გადაწყვეტილების აშკარა უსამართლობა“. ამ მუხლში გატარებულ პრინციპს დიდი მნიშვნელობა აქვს. კანონმდებელი ზღუდავს საბჭოს კომპეტენციას, მის უფლებას. ის დიდი მორიდებით, დიდი პატივის ცემით ეპყრობა სახალხო სასამართლოს გადაწყვეტილებას, — გადაწყვეტილებას, რომელიც ხალხის წარმომადგენელთა სვინილისზეა აგებული. მე — 120 მუხლი თითქო ასე არიგებს საბჭოს: როდესაც საჩივარს უშედევით სტოვებ და, მაშასადამე, განჩინება ძალაში რჩება, არაა საჭირო მოტივები მოიყვანო შენს დადგენილებაში, და ამით თავი იპართლო, თუ რატომ სტოვებ ძალაში სასამართლოს გადაწყვეტილებას. და როდესაც განჩინებას აუქმებ, მაშინ კი უთუოდ უნდა ახსნა, გამოარკვიო: 1) რაში სახელდობრ მდგომარეობს კანონის უწყსო შეფარდება, 2) ან სამართლის რომელი სახელდობრ ფორმაა დარღვეული, და ან 3) რაში გამოიხატა ცხადი უსამართლობა. აი სამი საბაბი, რომელთ ფარგლებში მხოლოდ შეუძლია საბჭოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გააუქმოს. გარდა ამ სამი ცხადთ, მკაფიოთ აღნიშნული ნაკლის განჩინება არ გაუქმდება. ამ სამ მიზეზში თუ გინდ ერთიც იპოვოს საბჭომ, უკანასკნელი განჩინებას გააუქმებს, მაგრამ იქ ურყველი პირობით, რომ ცხადთ, გარკვევით, საფუძვლიანთ უნდა ახსნას, სად, რაში და რა განსაკუთრებული საფუძველი იპოვა განჩინების გაუქმებისათვის. ერთი სიტყვით, კანონმდებელი ცდილობს შეჭკვეოს საბჭოს თვითნებობა, მისი თავისუფლება, სუბიექტიური შეხედულება საქმის არსებით მხარეზე. ამნაირად, სასამართლოს გადაწყვეტილება დაბოლოებითად მაჩინია კანონმდებელს, რომელიც ნებას აძლევს საბჭოს, გააუქმოს განჩინება მხოლოდ მაშინ, როდესაც ზემო აღნუსხული ნაკლი განჩინებას ცხადთ გამოაჩნდება.

უნდა ვალიაროთ, რომ კანონის ამ ცხად დებულებას ვერ ახორციელებს საბჭო ჯეროვნად. ჩვენ საბჭოს ყველა დადგენილება გადავათვლიერეთ და, სამწუხაროთ, ის აზრი გამოვიტანეთ, რომ

*) იხ. „მათხმე“, № 30.

მას 118 და 120 მუხლ. შინაარსი თითქო ავიწყდება საქმის განხილვის დროს. საბჭოს დადგენილება, თავის შინაარსით და გარეგანი გამოთქმულებითაც, რედაქციითაც, არც კი მოგვაგონებს 120 მუხლის მოთხოვნილებას. საბჭომ შეითვისა, მაგალითებრ, ამნაირი ფორმულა, რომელსაც კანონში ვერ იპოვიot: „სასამართლოს გადაწყვეტილება არ ეწინააღმდეგება საქმის გარემოებათ“, ან და „სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება საქმის გარემოებათ“. პირველ შემთხვევაში განჩინება ძალაში რჩება, მეორეში-კი უქმდება. მაგრამ კანონში არაა ნათქვამი, „თუ განჩინება საქმის გარემოებათ ეწინააღმდეგება, უნდა გაუქმდეს“-ო, და ცხადია, რატომ არაა ნათქვამი. როდესაც ვამბობთ: „განჩინება საქმის გარემოებას ეწინააღმდეგება“, ეს იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ შევედით საქმის ფაქტიურ გარემოებათა განხილვაში, რის უფლება არა გვაქვს. ექვს გარეშეა, რომ ამ განხილვის, გამოკვლევის შედეგი არის ფაქტიური და არა იურიდიული დასკვნა საბჭოსი: „გარემოებათ ეწინააღმდეგება“, „გარემოებათ არ ეწინააღმდეგება“. გამოდის, რომ სასამართლომ (პირველმა ინსტანციამ) განიხილა საქმე ფაქტიური მხრივ და მივიდა ერთ დასკვნამდე—გადაწყვეტილებამდე. საქმის იგივე გარემოება განიხილა საბჭომ და მივიდა მეორე დასკვნამდე: განჩინება (ესე იგი სასამართლოს აზრი) ეწინააღმდეგება საქმის გარემოებას. მაგ., ერთ თავის დადგენილებაში საბჭო პირდაპირ ამბობს: „... სასამართლო ემყარება ამ მასალას (მოპასუხის განცხადებას), ამ მასალის მიხედვით სასამართლოს შეეძლო დაკმაყოფილება ძიებისა“. ეს ამონაწერი, რასაკვირველია, ასე უნდა ვიგულისხმოთ: სასამართლოს შეეძლო, ამ გარემოებათა მიხედვით, ისეთი განჩინება დაედგინაო. ეს არსებითად საქმის განხილვაა.

არის შემთხვევა, სადაც საბჭო სავსებით კანონიერად მოიქცა, როცა განჩინება გააუქმა. მაგრამ, სამწუხაროთ, ვერ შეუკავშირა თავის დადგენილება 120 მუხლის მოთხოვნილებას. ავიღოთ, მაგ., ერთი საქმე. მაძიებელი ამტკიცებდა: 1 იენისს მოპასუხეს საიჯარო ფული—2,500 მ. უნდა მიეცაო. მომცა ვადამდის მხოლოდ 1,700 მ., დანარჩენი კი ვადაში არ მომცაო. ითხოვა, პირობის ძალით, ხელშეკრულების გაუქმება. მოპასუხემ განაცხადა: ვერ მივეცი სრულად ფული იმ მიზეზით, რომ 27 მაისიდან ახალციხე (სადაც პირობა უნდა შესრულებულიყო) ოსმალების ჯარმა დაიპყრო და მე თავს უშველევ—ქალაქიდან გავედი, დავიმაღლეო. სასამართლომ სარჩელი დააკმაყოფილა, მიიღო-რა მხედველობაში, რომ მოპასუხემ ვერ დაამტკიცა, მოწმეთა ჩვენებით, ის გარემოება, რომ იგი პირველ იენისს არ ეყო ახალციხეში.—საბჭომ ეს განჩინება გააუქმა, „მიიღო-რა მხედველობაში, რომ იმ დროს, როცა მოპასუხეს უნდა შეეტანა ხვედრი საიჯარო გადასახადი, ახალციხე დაკავებული იყო მტრისაგან, რომ მტრის დაცემა უნდა ჩაითვალოს „ფორს-მაჟორ“-ად

და რომ ამიტომ გადაწყვეტილება, როგორც ვამბობთ, ყარებოლი მხოლოდ საქმის ფორმალურ-მხრივ ვერ დარჩება ძალაში“.

ეს დადგენილება, როგორც ზევით ვთქვი, მე კანონიერად მიმაჩნია. აქ არ არის განხილული საბჭოს მიერ ფაქტიური მასალა: არ უთქვამს მას, რომ სასამართლოს აზრი „საქმის გარემოებათ ეწინააღმდეგება“, არ უთქვამს, რომ მოპასუხის არყოფნა ახალციხეში პირველ იენისს დამტკიცებულია. არა, —მან აიღო საქმიდან უდავო ფაქტი—ახალციხეში მტრის შემოჭრა იმ დროს, როდესაც პირობა უნდა შესრულებულიყო. და სთქვა, რომ ესეც საკმაო არის მოპასუხის გამართლებისათვის,—ეს გარემოება „ფორს-მაჟორ“-ს შეადგენსო.

მაგრამ მაინც უნდა ვთქვათ, რომ საბჭომ ვერ მიაგნო კანონის აზრი და კანონის სიტყვებიც. 120 მუხლში „ფორს-მაჟორ“-ზე ერთი სიტყვაც არაა ნათქვამი. საბჭოს თითქო დაავიწყდა 120 მუხლის შინაარსი, ვერ მოახერხა ამ კანონის გამოყენება, და აღვილი კი იყო გამოყენებია. ამ შემთხვევაში რომელიმე დეკრეტი დარღვეული არ ყოფილა პირველი ინსტანციის მიერ, რომელიმე ფორმა დებულებისა არ ყოფილა უკუგდებული. მაგრამ მესამე საბაბი კი პირდაპირ გამოკვივის საქმიდან,—ის საბაბი, რომელიც 120 მუხლშია აღნიშნული: ცხადი უსამართლობა. მართლაც, მტერი ქალაქს თავს დაესხა, მცხოვრებნი, შიშით თავ ზარდაცემულნი, ქალაქიდან გარბიან, ფიქრობენ მხოლოდ იმაზე, რომ თავს უშველონ, ცოლ-შვილი სიკვდილიდან დაიხსნან, და არა იმაზე, რომ ფული ვადაში გადაიხადონ. აი, აქ ითქმის, რომ ის განჩინება, რომელიც, ამ პირობებში, თხოულობს მოპასუხისაგან ვადაში ფულის გადახდას,—„ცხადია უსამართლოა“. ასეც უნდა ვთქვა საბჭოს რა მიეთითებია 118 და 120 მუხლზე. მაგრამ საბჭომ ეს თითქო ვერ გაბედა. მან საფუძველად მოიყვანა საეჭვო იურიდიული მცნება, „ფორს-მაჟორი“, რომელიც საბჭოთა კანონმდებლობაში არც კი მოიპოება.

დ. კვიციანი.

*) პირველ წერილში კორექტურული შეცდომები შეპარული: დაბეჭდილია („მომხმე“, № 30, გვ. 29) „სოციალისტები“, უნდა იყოს: „სპეციალისტები“. დაბეჭდილია: „ერთმანეთს“, უნდა იყოს: „გერმანეთის“, და სხვ.

რედ.

აგვ. ლენინის მოხსენება

რ. კ. პ. XI ყრილობაზე.

გენუის კონფერენცია.

ნება მომეცით ც. კ. პოლიტიკური მოხსენება დაიწყო არა წლის დამდეგიდან, არამედ ა. წ. უკა-

ნასკნელ დროიდან. ამ ქაშად პოლიტიკაში უმთავრეს და დლიურ ჭირვარამის საკითხს წარმოადგენს გენუა. ეს თქვენ ყველას კარგად მოგესენებათ, რადგან პრესა ამ საკითხს დიდ ადგილს უთმობდა, ჩემის აზრით გადაჭარბებულად დიდ ადგილს—ჩვენი აღმშენებლობისა და განსაკუთრებით სამეურნეო აღმშენებლობის ნამდვილ პრაქტიკულ და საარსებო საჭიროებათა საზიანოდ.

გასაგებია, რომ ევროპის ყველა ბურჟუაზიული ქვეყნებში ძალიან უყვართ გენუის გარშემო ატეხილი მითქმა-მოთქმის აყოლა და მისთვის თავდავიწყებაც. და ჩვენც ამ მხრივ (თუმცა არა მარტო ამ მხრივ) იმათა ვებადეთ და ვებადეთ ფრიად მძლავრად.

უნდა მოგახსენოთ, რომ ჩვენ (კ. კ მივიღეთ ყველა ზომები იმისთვის, რომ გენუაში წასასვლოდ. დღეგაცა შეგვექმნა ჩვენი საუკეთესო დიპლომატებისაგან. ჩვენი დიპლომატებისათვის გინუაში სახელმძღვანელოდ ჩვენ—ც. კ. გამოვიმუშავეთ დერაოლური დირექტივები, გამოვიმუშავეთ ფრიად გულმოდგინედ, დაკვირვებით და ფრთხილად, ყოველ საკითხზე რამოდენიმეჯერ ვმსჯელობდით და მას კვლავ ხელახლად ვიხილავდით და ვარკვივდით. თავისთავად ცხადია, რომ აქ საკითხი სდგას—მე არ ვიტყვოდი რომ სამხედრო, რადგან ეს სიტყვა სხვანაირ მითქმა-მოთქმას გამოიწვევდა, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში სდგას შეჯიბრების საკითხი. არსებობს ფრიად მძლავრი მიმდინარეობა, რომელიც მოსურნია გენუის კონფერენციის ჩაშლისა, მაგრამ არსებობს ისეთი მიმდინარეობაც, რომელიც მოწადინებულია ამ კონფერენციის უთუოდ მოწვევისა. ამ უკანასკნელმა მიმდინარეობამ

ამ ქაშად გაიმარჯვა. და ბოლოს ყველა ბურჟუაზიული ქვეყნების ბანაკში არსებობს მიმდინარეობა, რომელსაც შეიძლება ვუწოდოთ პაციფისტური მიმდინარეობა და რომელსაც შეიძლება მივაკუთვნოთ აგრედვე მორაგ და ორ ნახევარი ინტერნაციონალი. ეს არის მთლად ბურჟუაზიული ბანაკი, რომელიც იცავს მთელ რიგ პაციფისტური წინადადებისას. ჩვენ როგორც კომუნისტებს—სრულიად გარკვეული შეხედულება გვაქვს ამ პაციფიზმის შესახებ, რაზედაც აქ ლაპარაკი ზედმეტად მიზანია. მაგრამ თავის თავად გასაგებია ისიც, რომ ჩვენ გენუის კონფერენციაზე მივდივართ არა როგორც კომუნისტები, არამედ როგორც ვაჭრები. ჩვენ გვინდა ვივაჭროთ, ეს ვაჭრობა უნდათ იმათაც. ჩვენა გვსურს რომ ეს ვაჭრობა ჩვენს სასარგებლოდ სწარმოებდეს და ისინიც თავის მხრით ამასვე ცდილობენ. როგორ ხასიათს მიიღებს და როგორ გაიშლება ბრძოლა, ეს რაოდენიმედ ჩვენს დიპლომატთა მოხსენებებს—და მოქნილობაზეა დამოკიდებული. და გასაგებია, რომ როდესაც მივდივართ გენუაში როგორც ვაჭრები, ჩვენთვის სულ ერთი არ არის თუ საქმე ვისთან გვექნება: იმ ბანაკთან, რომელიც საკითხის ომი ვადაჭრასა სცდილობს, თუ იმ ბანაკთან რომელიც ილტვის პაციფიზმისაკენ, თუნდაც იგი კომუნისტების თვალსაზრისით ძლიერ ცუ-

დიც იყოს და ვერ უძლებდის კრიტიკისა და საც. ყოველ შემთხვევაში უშნო და უფარგისი ნება ის ვაჭარი, რომელიც ვერ შეიგნებს ამ განსხვავებას და მას არ შეუფარდებს თავის ტაქტიკას.

გენუაში ჩვენ მივდივართ პრაქტიკულის მიზნით: გავატაროვოთ ვაჭრობა და შევექმნათ მისთვის ხელსაყრელი პირობები, მიუხედავად იმისა, თუნდაც ამის იმედებს არ იძლეოდეს კონფერენცია. მასზე ასეთი იმედების დამყარება სასაცილო და სისულელე იქნებოდა. უნდა ვითხრათ რომ რამდენადაც სიფრთხილითა და სიფხიზლით არ უნდა მიუდგეთ გენუის კონფერენციის პერესპექტივებს, მაინც არ გადავაჭარბებთ თუ ვიტყვით, რომ ჩვენ ამ მიზანს მივალწევთ, მივალწევთ გენუის საშუალებით იმ შემთხვევაში, თუ ჩვენი იქაური თანამოათბირეები საკმაო გონიერებასა და წინდახედულებას გამოიჩენენ,—ხოლო იმ შემთხვევაში თუ ისინი მეტის მეტად გაჯიუტდებიან და შეურიგებელ გზას არჩევენ, მაშინ ეს მოხდება გენუის კონფერენციის გარეშე, რადგან ამას მოითხოვს ყველა კაპიტალისტური სახელმწიფოების სასაცოცხლო და პრაქტიკული ინტერესები, რომლებმაც აშკარად იჩინეს თავი უკანასკნელი წლების განმავლობაში. და რახან არსებობს ასეთი ხასიათის ინტერესები, შესაძლოა სხვა და სხვა კომბინაციებში შეჯახება, ჩხუბი, წაკიდება გათიშვა, და უფრო სიმართლესთან ახლოა ის მოლოდინი, რომ მოხდება გათიშვა, მაგრამ მაინც ბოლოს და ბოლოს გზას თვითონ ვაჰკავებს ეს ძირითადი, სამეურნეო ამოცანა. მე ვფიქრობ, რომ ამ მხრივ ჩვენ შეგვიძლიან დამუშვიდებული ვიყოთ. მე ვერ დაენიშნავ დროს, ვერც პირობას მოგცემთ წარმატებაზე, მაგრამ სწორედ ამ კრებაზე საკმაო დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ საბჭოთა რესპუბლიკასა და დანარჩენ მსოფლიოს შორის სწორი სავაჭრო ურთიერთობის განვითარება უსათუოდ წინ წავა. ქვიმოდ მოგახსენებთ იმის შესახებ, თუ როგორი შეფერხებანი და შესვენებანია შესაძლებელი.

მე დავკაყოფილდები ზემონათქვამით, იმ რწმენით, რომ ეს არ არის მთავარი საკითხი, აქ არ არის ჩამარხული მთელი სიძნელე, ეს არ არის ის საკითხი, რომელსაც პარტიამ მთელი თავისი ყურადღება უნდა მიაპყროს. ევროპის ბურჟუაზიული პრესა ამ კონფერენციის მნიშვნელობას განგება ჰბერავს და განზრახ აზვიადებს, და ამით ატყუებს მშრომელ მასსებს, როგორც ყოველთვის. ამ პრესის გავლენამ რაოდენადმე ჩვენც აგვიყოლია. ჩვენი ვაჭურები როგორც ყოველთვის, ეხლაც განიცდიან ევროპის პრესის გავლენას და მათ არ უნდათ ახალ, სოციალისტურ ლიანდაგს გაჰყვნენ და ჩვენც ავტებეთ განაში უფრო მეტად, ვიდრე ამის ლიოსია თვით სავანი. საქმის არსებითი მხარის მიხედვით კომუნისტებისათვის, განსაკუთრებით მათთვის, ვინც 1917 წლიდან მრავალი სირთულე და ხიფათიანი სიმძიმე გადაიტანა, გენუა დიდ სიძნელეს არ წარმოადგენს. მე არ მახსოვს რომ არა მარტო ჩვენს,

ც. კ. შემადგენლობაში, არამედ თვით ჩვენი პარტიის შემადგენლობაშიც კი ამ ნიადაგზე რაიმე უთანხმოება ან განხეთქილება ჩამოვარდნილიყოს. ეს სრულიად ბუნებრივია, ვინაიდან აქ სადავო არაფერია კომუნისტების თვალსაზრისით, მიუხედავად მათი სხვა და სხვა მხრივი შეხედულებისა. ვიმეორებ, ჩვენ მივიღივართ გენუაში, როგორც ვაქრები, რომ შევქმნათ ხელსაყრელი ფორმები იმ ვაქრობის განვითარებისათვის, რომელიც უკვე დაიწყო, რომელიც უკვე მიმდინარეობს და თუნდაც რომ ვინმემ იგი დროებით შესწყვიტოს, მაინც შემდეგში აუცილებლად განვითარდება.

ახალი ეკონომიური პოლიტიკა.

ამიტომ ვკმაყოფილდები რა გენუის კონფერენციის შესახებ ამ მოკლე მითითებითა და ცნობების მოწოდებით, მე გადავიღივარ სხვა კითხვებზე, რომლებიც ჩემის შეხედულებით არის მთავარი საკითხები, როგორც წარსულ, ისე მომავალი წლის განმავლობაში. მე მგონია და ყოველ შემთხვევაში ასეთია ჩემი ზეულება, რომ ც. კ. პოლიტიკურ მოხსენებაში ჩვენ უნდა ვილაპარაკოთ არა მარტო იმაზე, რაც მოხდა საანგარიშო წლის განმავლობაში, არამედ აგრედვე იმაზედაც თუ არსებითად და ძირითადად რანაირი პოლიტიკური გაკვეთილები მივიღეთ, რომ მომავალში ჩვენი პოლიტიკა სწორად განვსაზღვროთ და გამოცდილებიდან ვსწავლოთ რამე. აქ, რასაკვირველია უმთავრეს საკითხს წარმოადგენს ახალი ეკონომიური პოლიტიკა. თუ განვილილი წლის განმავლობაში მნიშვნელოვანი და სერიოზული რამ მოვიპოვეთ და ეს არც იმდენად საეჭვოა ჩემთვის რომ მოვიპოვეთ, მხოლოდ საქმე ის არის რომ აქედან, ამ მონაპოვარიდან, ამ ახალი ეკონომიური პოლიტიკიდან ვისწავლოთ რამე. ჩვენ ამ წლის განმავლობაში ახალი ეკონომიური პოლიტიკიდან ძლიერ ბევრი რამ ვისწავლეთ. ხოლო შემოწმება იმისა, ნამდვილად ვისწავლეთ რამე თუ არა, შესაძლებელი გახდება შემდეგ მოღვაწეობის პროცესში.

კავშირი გლეხობასთან.

მე მგონია, რომ ახალი ეკონომიური პოლიტიკის განხილვის დროს საქირაა მხედველობაში ვიქონიოთ სამი ძირითადი პუნქტი: უბირველეს ყოვლისა ახალი ეკონომიურ პოლიტიკას ჩვენთვის მნიშვნელობა აქვს იმდენად, რამდენადაც იგი შემოწმება იმისი, თუ რაოდენის სინამდვილით ვუკავშირდებით და ვეგუებით გლეხობის ეკონომიკას. ჩვენი რევოლიუციის განვითარების წინა ეპოქის დროს, როდესაც მთელი ჩვენი ყურადღება და ძალდონე იქით იყო მიმართული და თითქმის შთანთქმული იმ ამოცანისათვის, რომ უკუ გვეგდო და მოგვეგვრებინა თავდასხმა, მაშინ ჩვენ არ შეგვეძლო ამ ეკონომიკის შეგუების შესახებ ჯეროვანად გვეფიქრა.

ახალ ეკონომიურ პოლიტიკაზე გადასვლა წარსულს ჩვენს ყრილობაზე იშვიათის ერთსულოვ-

ნებით გადასწყდა, უფრო მეტის ერთსულოვნებით ვიდრე სხვა საკითხები.

ამ ერთსულოვნებამ გვაჩვენა, რომ სოციალისტურ ეკონომიკისადმი სხვაგვარი მიდგომა აბსოლიუტურად მომწიფდა. ხალხი, რომელნიც სხვა და სხვა საკითხებში სრულიად სხვა და სხვა თვალსაზრისს იცავდნენ, და სხვა და სხვაგვარად აფასებდნენ მდგომარეობას—სრულიად უყუყუანოდ მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომ ჩვენ არა გვქონდა სწორი და ნამდვილი მიდგომა სოციალისტური ეკონომიკისადმი და რომ ახალი ეკონომიური პოლიტიკა არის ერთად ერთი საშუალება ამ საკითხთან სისწორით მისვლისათვის.

სამხედრო და პოლიტიკურ ურთიერთობათა, ძველ კულტურულ დისავლეთში კაპიტალიზმის და ახალშენებში საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ პირობების განვითარების გამო, ჩვენ მოგვიხდა პირველათ გაგვერღვია ძველი ბურჟუაზიული მეუფება და ისიც ისეთ მომენტში, როდესაც ჩვენი მხარე ეკონომიურათ თუ ძალზე ჩამორჩენილი არა, ერთ ჩამორჩენილთაგანს მაინც წარმოადგენდა. ჩვენში გლახთა უდიდესი უმრავლესობა წვრილ ინდივიდუალურ მეურნეობას ეწევა, ამშენებლობა, რასაც ჩვენ ერთბაშათ ავაშენებდით დასახულ პროგრამით, რამდენიმეთ გლახთა ფართო მასების საქიანობისაგან დაშორებით მიმდინარეობდა. გლახობას ჩვენ დავადევით მძიმე ბეგარა და ამას ვამართლებდით იმით, რომ ვამბობდით: ომი ასეთ შემთხვევაში არავითარ რყევასა და ყუყუანს არ იწყნარებს და ბევრის ასე ვამართლება, საერთოდ აღებული გლახობისაგან მიღებულ იქმნა. გლახთა მასებმა დაინახა და შეიგნო, რომ მასზე დაკისრებული დიდი ბეგარა აუცილებელი იყო იმისთვის, რათა დაცული ყოფილიყო მუშურ-გლახური ხელისუფლება შემამულეთაგან, რათა კაპიტალისტთა თავდასხმით, რომელიც ემუქრებოდა რევოლიუციის მონაპოვარს ადგვით, არ შეგუდულიყო. მაგრამ ეს დაკავშირება, ერთი მხრივ იმ ეკონომიკასთან, რომელიც შენდებოდა ნაციონალიზაცია და სოციალიზაცია მოხდენილ ფაბრიკებში, ქარხნებში, სახ. მეურნეობებში და ძეორე მხრივ გლახთა ეკონომიკასთან არ იყო. ეს ჩვენ ნათლათ დავინახეთ პარტიის წარსულ ყრილობაზე. ესევე გარემოება იმდენათ ცხადი იყო, რომ პარტიისათვის სრულეებით არ წარმოადგენდა საეჭვოს ახალი ეკონომიური პოლიტიკის აუცილებლობა. გვეცინება, როდესაც ვკითხულობთ უცხოეთში არსებულ რუსულ პარტიათა პრესაში ცნობებს იმის შესახებ, რომ მემარცხენე კომუნისტები დღემდე ეწინააღმდეგებიან ახალ ეკონომიურ პოლიტიკასაო. იმათ 1921 წელს ის მოაგონდათ, რაც იყო 1918 წ. და რაც ჩვენში თვით მემარცხენე კომუნისტებმაც კარგახანია დაივაწყეს. დაუსრულებლათ ლექვენ ამას, დაუსრულებლათვე იკვებიან და არწმუნებენ ქვეყანას, რომ ბოლშევიკები თავის პარტიაში არსებულ განხეთქილებას ევროპის წინაშე მალავენო. როდესაც კითხულობ ამას ფიქრობ: დეე მოიტყუონ

თავი. ჩვენ ვიცით, რომ ჩვენში არავითარი განხეთქილება არ ყოფილა და არ ყოფილა იმიტომ, რომ სოციალისტურ ეკონომიკასთან სხვანაირი პრაქტიკული მიდგომის აუცილებლობა ყველასათვის ცხადი და ნათელი იყო.

ჩვენ იმ ახალ ეკონომიურ პოლიტიკაში, რომელსაც ვცდილობდით მაშინ შეგვექმნა, გლებთა ეკონომიკასთან მჭიდროდ დაკავშირებას მოკლებული ვიყავით, გვაქვს თუ არა ის ახლა? არა. ჩვენ მხოლოდ მივდივართ აქეთკენ. ახალი ეკონომიური პოლიტიკის მთელი მნიშვნელობა, რასაც ჩვენს პრესაში კვლავ ეძებენ ყველგან, მაგრამ არა იქ, სადაც უნდა ეძიონ სწორედ იმაშია, რომ გამოიხატონ იმ ახალ ეკონომიურ პოლიტიკაში, რომლის შესაქმნელათაც ჩვენ უდიდეს ძალღონეს ვხარჯავთ — ეს მჭიდრო დაკავშირებაა. ჩვენი დამსახურება აქაა, უამისოთ არც ვაქნებით რევოლუციონერი კომუნისტები. ახალი ეკონომიური პოლიტიკის ამშენებლობა ჩვენ დავიწყეთ საფეხებით ახალ საშუალებათ და ძველს ანგარიში არაფერში არ გავუწყით. მისი ამშენებლობა რომ არ დავიწყეთ, მაშინ პირველ თვეებშივე დავმარცხდებოდით.

თავიდანვე ვამბობდით, რომ ჩვენ მოგვიხვდება ისტორიაში ჯერ უმაგალითო ახალი საქმის კეთება და თუ ჩვენ არ დავგეხმარებთ ჩვენზე უფრო მეტად განვითარებულ კაპიტალისტურ სახელმწიფოების მუშები, მაშინ საქმე ერთობა გაგვიძინებდა, რის გამოც მოგვივა მთელი რიგი შეცდომები. უმთავრესია შევვძლოს: თავის დროზე დავინახოთ სად რა შეცდომები დავუშვიით და მისი საფასურით თავიდანვე გადავკეთებთ. თუ ორჯერ და უფრო მეტჯერ მოგვიხვდა საქმის თავიდანვე დაწყება ეს იმის მაჩვენებელი იქნება, რომ ჩვენ წინასწარი, ცრუმორწმუნოებრივ აზრის აუკვიატებლად და ფიზიკლად ვუღებთ მსოფლიოს ამ უდიდეს ამოცანას, უნდა გვახსოვდეს უმთავრესი, გადამწყვეტი, დანარჩენი რაც ეზოარჩელება ახ ეპის ამოცანას ესაა იმ ახალ ეკონომიკისა, რომლის აშენებაც ავით არის თუ კარგათ ჩვენ ახლა დავიწყეთ, და მილიონ გლებთა მასებს შორის შეკავშირების დამყარება. ის კავშირები არ იყო და უპირველეს ყოვლისა, ის ჩვენ უნდა შევქმნათ. ამ მოსაზრებას ყველაფერი უნდა დაუქორჩილოთ.

ჩვენ ვქმნით ჩვენს ეკონომიკას გლებობასთან დაკავშირების გზით. ჩვენ ეს ეკონომიკა არა ერთხელ უნდა ვადავაკეთოთ და უნდა მოვაწყუთ ისე, რომ სასოფლო მეურნეობასა და მსხვილ მრეწველობაში გაჩაღებულ ჩვენს სოციალისტურ საქმიანობასა და იმ საქმიანობასთან, რომელსაც ეწევა თვითველი გლები თავის შეძლებისადა გვართ, იყვეს კავშირი. ჩვენს ამოცანას შეადგენს განვამტკიცოთ ეს კავშირი და მივახწვიოთ იმას, რომ გლებთა მასებმა დაინახონ რომ მის ღღევანდელ მძიმე უმაგალითოდ დაშლილ, გამათხოვრებულ და გატანჯულ ცხოვრებასა და იმ მუშაობას შორის, რომელიც სწარმოებს შორეულ სოციალურ იდეალებს სათვის, არსებობს კავშირი. ჩვენი მუშაობა მას

შველის, მისთვის, როგორც უბრალო მშრომელისათვის გასაგებია, რომ იმან თუ რაიმე გაუმჯობესებას მიახწვია და მიახწვია არა ისე როგორც ამას რამდენიმე გლები შემაუღეთა ბატონობის ხანაში ახწევდა, როდესაც გაუმჯობესებისაკენ გადაღებული ყოველი ნაბიჯი ნამდვილად წარმოადგენდა გაუმჯობესებას და დიდსაც მაგრამ იყო დაკავშირებული მისი ინტერესების აბუჩად აგდებასთან, შეურაცყოფასთან, დაცემასთან და მასების მიმართ ჩადენილ ძალმომრეობასთან, რაც გლებობაში არავის არ დავიწყებია და რასაც ათეულ წლებშიაც არ დაივიწყებენ. ჩვენი მიზანია დავამყაროთ გლებობასთან ისეთი კავშირი, რომ მას ვუჩვენოთ საქმით, რომ ჩვენ საქმეს იქიდან ვიწყებთ, რაც მისთვის მიუხედავად მისი სიღარიბისა, გასაგები და საცნობია, რომ ჩვენ შეგვიძლია მას დავეხმაროთ და რომ კომუნისტი მიზანს გაპარტახებულ, განადგურებულ და წვრილ გლებობისათვის ნამდვილ დანებებას. ან ჩვენ ამას ვაჩვენებთ მას, ან ის ჩვენგან ეშმაკებთან წავა — ეს უშუალოდ ასე იქნება.

აი რაშია ახ. ე. პ-ის მნიშვნელობა, აი რაა, ყველაფრის საფუძველი, და ეს გარემოება განვილილ წელს ახალ ეკონომიურ პოლიტიკის განხორციელების სფეროში უმთავრესი გაკვეთილი იყო და ასე რომ ვსთქვათ უმთავრეს ის ერთგვარ პოლიტიკურ ამოცანას წარმოადგენს მომავალ წლისათვისაც.

ჩვენ აქ გლები აღგვეჭურავს ნდობით და იმის შემდეგ, რაც მას თავს გადახდა, არც შეიძლება რომ ის ასე არ მოიქცეს. მაგრამ ეს ნდობა არც მთლად დაუღვეველი იქნება.

ეს უნდა ვიცოდეთ და ნდობაც რომ მივიღოთ მაინც წინმსვლელობისაკენ უნდა ვისწრაფოთ. აი როგორი გამოცდა მოგველის ჩვენ და ის გადასწყვეტს ბოლოს და ბოლოს ვერობისა და რუსეთში კომუნისტური ხელისუფლების ბედს.

მაგრამ ამ ჟამად გვინტერესებს არა ისტორიული თვალსაზრისით, არამედ ჩვენი პირდაპირი საქმე შევიძლებთ თუ არა ახ. ეკ. პოლიტიკის განხორციელებას მოსრულებას? გამოგვადგება თუ არა ჩვენში იგი და სწორი გამოდგება თუ არა უკან დახევა? დღეს გლებთა მასებთან ერთად უკან დახეულები შევიძლებთ თუ არა შემდეგ ამავე მასებთან ერთად ასჯერ უფრო ნელა, მაგრამ მტკიცეთ, წავიდეთ წინ მიუხევედ მოუხვევლათ და ისე, რომ გლებობამ ყოველ წამს დაინახოს, ჩვენი ავით თუ კარგათ წინმსვლელობა? თუ ამას შევიძლებთ, მაშინ ჩვენ აბსოლუტურად გამარჯვებული გამოვალთ და ქვეყნიერობის ვერავითარი ძალა ვერ დაგვძლევს. პარველი წლის განმავლობაში ჩვენ ამას ვერ მივახწვიეთ. და მე ღრმად მრწამს (და ჩვენი ახალი ეკონომიური პოლიტიკა იძლევა ასეთი დასკვნის გამოტანის საბუთს) რომ თუ ჩვენ შევიგნებთ იმ უდიდეს საფრთხეს, რომელიც ჩაგროვილია ახ. ეკ. პ-ის ბუნებაში და თუ მივმართავთ მთელ ჩვენს ძალღონეს ამ მხრივ სუსტ ადგილებისაკენ, მაშინ ჩვენ ამ ამოცანას გადავწყვეტთ.

უნდა შევედუღოთ გლებთა მასებს, მშრომელ გლებთა რიგებს და უნდა შეუდგეთ წინ-

სვლას განუზომლათ, ნელათ, მაგრამ ისე კი, რომ მთელი მასა ჩვენთან ერთად მოქრობდეს—ეს იმას ნიშნავს მივახწიოთ იმას, რაზედაც ახლა ფიქრიც კი არ შეგვიძლია. ეს ჩემის აზრით ახ. ეკ-პის მთავარი და პირველი პოლიტიკური გაკვეთილია.

შეჯიბრება

მეორე, უფრო კერძო ამოცანას, წარმოადგენს სახელმწიფოებრივ და კერძო კაპიტალთა წარმოების შეჯიბრების შემოწმება. ამ ქაშად ჩვენში იქნებოდან შეტყუი საზოგადოებანი, რის შესახებაც ქვევით გილაპარაკებ. ეს შერეული საზოგადოება, ისე, როგორც ჩვენში მთელი სახელმწიფოებრივი ვაჭრობა და ახალი ეკონომიური პოლიტიკა, წარმოადგენს ისეთ ორგანოს, სადაც ჩვენ კომუნისტები ვიყენებთ კაპიტალისტთა სავაჭრო საშუალებებს. იმათ ის მნიშვნელობაც აქვთ, რომ იქ სწარმოებს კაპიტალისტთა და ჩვენ საშუალებათა პრაქტიკული შეჯიბრება.

დღემდე ჩვენ ვწერდით პროგრამებს და ვიძლეოდით დაპირებას. თავის დროზე ეს აუცილებელიც იყო უპროგრამოდ და დაუპირებლად მსოფლიო რევოლიუციის დროშით გამოსვლა არც შეიძლებოდა, თუ ჩვენ ამისთვის თეთრ გვარდიელები და მათ რიცხვში მენშევიკებიც გვაგინებენ, ეს იმას ნიშნავს, რომ მენშევიკებს და მე 2 და 2 ნახევარ ინტერნაციონალის სოციალისტებს, წარმოადგენაც კი არა აქვთ რევოლიუციის მომზადებაზე. ჩვენ რომ დავიწყეთ ისე უნდა დაწყებულიყო და ამ საქმის სხვანაირი დაწყება შეუძლებელიც იყო.

მაგრამ ეხლა საქირაა რომ ჩვენ მიერ გაწეული მუშაობა სერიოზულად შევამოწმოთ, ისევე კი არა როგორც ეს კომუნისტებისაგან არჩეულ საკონტროლო კომისიისაგან ხდება, თუმცა უნდა ითქვას ეს საკონტროლო დაწესებულებები საბჭოთა და პარტიულ დაწესებულებების სისტემაში იდეალურ დაწესებულებას წარმოადგენს. ჩვენ გვჭირია ასეთი შემოწმება რომელსაც შემოწმება დაერქმევა მასიურ ეკონომიკის თვალსაზრისით:

კაპიტალისტმა იცოდა მომარაგება, ის ამას აკეთებდა ცუდად, მძარცველურად, ის ჩვენ შეურაცხყოფდა, გვცარცავდა. ეს იცის ყოველმა უბრალო მუშამ და გოგებმა, რომელნიც დღეს თუ არ მსჯელობენ კომუნისმზე მხოლოდ იმისათვის, რომ არ იციან თუ რა ცალი და ნაქერია ეს კომუნისმი

მაგრამ კაპიტალისტებმა მაინც იცოდენ მომარაგება თქვენ კი? თქვენ იცით? აი როგორი ხმები ისმოდა წარსულ წელს, გაზაფხულზე, —თუმცა არც ისე გარკვევით: წარსული წლის გაზაფხულის კრიზისის მიზეზათ ამბობდნენ: „თქვენ საუკეთესო ხალხნი ხართ, მაგრამ ის ეკონომიური საქმე, თქვენ რომ თავის თავზე აიღეთ, არ შეგიძლიანთ გააკეთოთ“. აი სულ უბრალო, მაგრამ უსასტიკესი კრიტიკა, რომელსაც წარსულ წელს გლეხობა და გლეხობის საშუალებით, მთელი რიგი მუშათა წრეები უკეთებდენ კომუნისტურ ბარტას. აი რისთვისაა რომ ახალი ეკონ. პოლიტ. საკითხში, ეს მეორე პუნქტი იპყრობს ასეთ ყურადღებას.

საქირაა ნამდვილი შემოწმება, ჩვენს გვერდით მოქმედობს კაპიტალისტი, მოქმედობს მცარცველობით, იღებს მოგებას. ეს მას შეუძლია. თქვენ კი ახალი გზებით ცდილობთ, მოგება არა გაქვთ, კომუნისტური პრინციპები და კარგი იდეალები ისეა დაწერილი, რომ წმინდა ხალხს წარმოადგენთ სამოთხეს სიცოცხლეშივე თხოულობთ მაგრამ საქმის გაკეთება შეგიძლიანთ? საქირაა საქმიანობის შემოწმება, ნამდვილი შემოწმება ისეთი კი არა, როგორც ცენ. საკან. კომისია სჩადის; გამოიკვლევს საქმეს და დამნაშავეს მიუსჯის გაკიცხვას, ხოლო სრ. რუსეთის აღმასკომი მოსთხოვს ანაზღაურებას. არამედ საქირაა სახალხო ეკონომიკის თვალსაზრისით ნამდვილი შემოწმება.

კომუნისტებს საკმაო დრო ჰქონდათ, --ნდობაც იმოდენი, რამდენი არც ერთ სხვა მთავრობას არ. ჰქონია. რასაკვირველია, კომუნისტებმა უშველეს ხალხს მემამულეებისა და კაპიტალისტებისაგან თავის დაღწევაში, გლეხობა ამას აფასებს, მაგრამ თავის ნდობაში დროს უნიშნავს, განსაზღვრულ დროს. შემდეგ ამას მოჰყვება დაფასება: შეგიძლიანთ თუ არა რომ თქვენ სხვებზე არა ცუდათ განაგოთ ქვეყანა?

აი პირველი გაკვეთილი და უმთავრესი ნაწილიც. კ. პოლიტიკურ მოხსენებისა. ჩვენ მართვა არ შეგვიძლია. ეს განვლილმა წელმა გვიჩვენა. მე ძლიერ მინდოდა რომ რამდენიმე სახელმწიფო ტრესტის მაგალითით დამენახებოდა თქვენთვის (თუ ვიტყვით ამ მშვენიერ რუსული სიტყვით, რომელსაც აგრე აქებდა ტურგენევი.) რომ ჩვენ მართვა არ შეგვიძლია.

მაგრამ სამწუხაროთ, მე ამ მოხსენებაში მთელი რიგ სხვადასხვა მიზეზებისა გამო და უმთავრესად ავადმყოფობის გამო ვერ შევიძელი მოვზადებულიყავი ამ დარგში სათანადოთ და იძულებული ვარ დავკაყოფილდე რწმენის გამოთქმით, რაც დამყარებულია მომხდარ ამბების დაკვირვებაზე. ამ წელს ჩვენ სავსებით და სრული სიცხადით დავამტკიცეთ, რომ კაპიტალისტებზე უკეთესი მართვა არ შეგვიძლია. ეს მთავარი და ძირითადი გაკვეთილია. ყველა პასუხისმგებელმა მოამუშავე კომუნისტმა, რომ ნათლად შეიგნოს და სთქვას: „არ ვიცი, მოდი თავიდან დავიწყოთ სწავლა“, მაშინ ამით საქმე უფრო მეტს მოიგებს. ეს, ჩემის აზრით უმთავრესი და უძირითადესი დასკვნაა. მაგრამ ამის შეგნება არა აქვთ და დარწმუნებული არიან იმაში, რომ თუ ვინმე ასე ფიქრობს: „ეს მხოლოდ განუვითარებელი ხალხია, ვინაიდან იმათ საკმაო დრო ჰქონდათ და თუ ვერ შეისწავლეს კომუნისმი, შეიძლება შემდეგში მიხვდენ, შეისწავლონ“. არა, უკაცრავათ, საქმე იმაში კი არაა, რომ ასეთი შეფასებით გლეხსა და უპარტიო მუშას კომუნისმი არ ესმის, არამედ საქმე იმაშია, რომ წავიდა იმის დრო რომ გავგვევითარებოდა ხალხისთვის ჩვენი პროგრამა და ჩავგება ის მის განსახორციელებელ მუშაობაში. ეს დრო წავიდა და ახლა თქვენ უნდა დამტკიცოთ, რომ დღევანდელ მძიმე მდგომარეობაში შეგიძლიანთ პრაქტიკულათ დაეხმაროთ მუშასა და გლეხს თავის მეურნეობის წარმოებაში. რათა

იმან დაინახოს, რომ თქვენ სხვა ძალებთან შეჯიბრება დასძლიეთ. შერეული საზოგადოებანი სადაც მონაწილეობენ: კერძო კაპიტალისტები, სახელმწიფო, უცხოეთის მრეწველობანი და კომუნისტები, ეს საზოგადოებანი წარმოადგენენ ერთ ისეთ ფორმას, სადაც შეიძლება შეჯიბრება სწორ ნიადაგზე მოეწყოს. აქედანვე უნდა ვუჩვენოთ გლეხს და უნდა ვისწავლოთ მისთვის მეურნეობაში დახმარების აღმოჩენა, მის მოთხოვნილებათა შესრულება.

აი როგორი ძალთა დაპირდაპირება სდგას ჩვენს წინაშე, როგორც აუცილებელი და აბსოლუტური ამოცანა, აი სად არის ახალი ეკონომიური პოლიტიკის და ჩემის რწმენით—პარტიულ პოლიტიკასაც უმთავრესი ღერძი: წმინდა პოლიტიკური საკითხები და გართულებანი მრავლად არის ჩვენს წინაშე წამოჭრილი. თქვენ იცით გენუია, იცით ინტერვენციის საფრთხე. დაბრკალებანიც დიდია, მაგრამ ამ დაბრკალებასთან შედარებით ისინი არაფერს წარმოადგენენ. ჩვენ იქ უკვე ვნახეთ თუ როგორაა ჩვენი საქმე, იქ ჩვენ ბევრი რამ ვისწავლეთ, გამოვცადეთ თუ რა ყოფილა ბურჟუაზიული დიპლომატია. ეს ისაა, რასაც ჩვენ მენშევიკები 15 წელიწადია გვასწავლიდნენ, რომლიდანაც ცოტა სასარგებლო რამ ვისწავლეთ კიდევ. ეს ძველია.

მაგრამ შეჯიბრება უბრალო ნოქართან, უბრალო კაპიტალისტთან, ვაჭართან, რომელიც მივა გლებთან და რომელიც დავას კი არ დაუწყებს კომუნისმზე, არამედ გაუმართავს ლაპარაკს იმაზე: თუ გინდა საქონელი იშოვო, რიგიანათ ივაჭრო, ამშენებლობა შეგეძლოს, მე ავიშენებ ძვირათ, კომუნისტებმა შეიძლება აამშენონ იათათ და შეიძლება 10 ჯერ უფრო ძვირათაც. აი როგორი აგრესია გაჩაღდება ჩვენს წინააღმდეგ აი რაშია ეკონომიკის ძირითადი საფუძველი.

ვიმეორებ დრო და ნდობა ხალხისგან ჩვენ არ გვაკლია ჩვენი სწორი პოლიტიკის წყალობით, მაგრამ ახალ ეკონომიურ პოლიტიკის ენით რომ ვსთქვათ ეს თამასუქია, განაღდების ვადა დაუწერელი. როდესაც გასანაღდებლათ წარმოგვიდგენენ ამ თამასუქს, მაშინ მის განაღდების ვადას თამასუქს ტექსტზე ვერ მოვძებნით. აი რაშია საფრთხე და აი რით განსხვავდება ის პოლიტიკურ და უბრალო საეაჭრო თამასუქებისაგან. ამას ჩვენ დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ, არ უნდა დავკმაყოფილდეთ იმით, რომ ყველგან სახელმწიფო ტრესტებსა და შერეულ საზოგადოებებში პასუხისმგებელი და საუკეთესო კომუნისტებია ვაგზავნილი, აქედან სინამდვილეში საქმით არაფერი გამოვა, ვინაიდან ამ კომუნისტებმა კაპიტალისტის უბრალო ნოქარზე უკეთესადაც კი არ იციან გამგებლობა, იმ ნოქარის უკეთესათ, რომელსაც გაუვლია მსხვილი ფაბრიკისა და მსხვილი ფირმის შკოლა. ამის შეგნება ჩვენ გვაკლია, ჩვენში არის დარჩენილი კომუნისტური ამპარტავანობა ანუ კომპაზობა—იმავე რუსულ უმშვენიერეს ენით რომ ვსთქ-

ვათ, ასეთი თვისების მატარებელია ხშირად ხალხი თესო და მეტად პატიოსანი კომუნისტი, თავდადებული, რომელმაც აიტანა კატორღა, რომელსაც არ ეშინოდა სიკვდილის, მაგრამ რომელსაც ვაჭრობის წარმოება კი არ შეუძლია, ვინაიდან ის საქმის კაცი არაა, მას ეს არ უსწავლია, არც უნდა რომ ისწავლოს, არ ესმის რომ მან, როგორც კომუნისტმა რევოლიუციონერმა „ანიდან“ უნდა დაიწყოს სწავლა, იმ კომუნისტმა, რომელმაც მოახდინა მსოფლიოში უდიდესი რევოლიუცია, რომელსაც უყურებს თუ რომოცი პირამიდა არა, რომოცი ევროპის სახელმწიფო მაინც, იმ იმედით, რომ ის თავს დაახვევს კაპიტალიზმს, სწორედ ამ კომუნისტმა უნდა იწავლოს უბრალო ნოქრისაგან, რომელსაც ამ საქმეში 10 წელი უმუშავნია, რომელმაც იცის ეს საქმე და შენ კი პასუხისმგებელი კომუნისტო და თავდადებული რევოლიუციონერო, არამც თუ არ იცი, არამედ არც ის იცი რომ ეს არ გესმის.

და აი ამხანაგებო, ჩვენ ამ ყრილობიდან იმ რწმენით უნდა დავიშალოთ, რომ ჩვენ ახლა გვესმის, წინეთ არ გვესმოდა და ახლა ამის შესწავლას დავიწყებთ „ანიდან“, ჩვენ ისევ რევოლიუციონერები ვართ, თუმცა ბევრნი ამბობენ, რომ გავბიუროკრატიით და ზოგჯერ არც მთლად უსაფუძვლოთ, მაგრამ რაც არ უნდა ითქვას, ჩვენ მაინც რევოლიუციონერები ვართ და შეგვიძლია გავიგოთ ის უბრალო რამე რომ, ახალ, არა ჩვეულებრივ მძიმე საქმეში უნდა ვიცოდეთ საქმის თავიდან დაწყება რამდენჯერმე. თუ დავიწყებთ და ჩიხში მოვგვეწყვდით, ისევ უნდა დავიწყოთ ხელახლა და ასე ათჯერ, მაგრამ უნდა მივადწიოთ ჩვენსას, არ უნდა ვიამაყოთ, არ უნდა ვიამპარტავნოთ,—რომ ჩვენ კომუნისტები ვართ და იქ კი, ვიდაც უპარტიო ნოქარია თუნდაც თეთრგვარდიელი, (ნამდვილადაც თეთრგვარდიელი) გვახსოვდეს, რომ იმას შეუძლია საქმე გააკეთოს, რათაც არ უნდა დაჯდეს გააკეთოს ეკონომიურად და შენ კი არაა. შენ თუ პასუხისმგებელი კომუნისტი ხარ და თუ კომუნისტური და საბჭოს ასნაირი ჩინი, სახელწოდება და სხვა რამ გაქვს, თუ ამას შენ შეიგნებ, მაშინ შენ შენს მიზნს მიაღწევ, ვინაიდან აქ შეუძლებელი არაფერია.

ვასულ წელს ასეთი თუ ისეთი, მაგრამ მაინც გვქონდა მცირე წარმატება, თუმცა უმნიშვნილო კი. უმთავრესი ისაა, რომ არ არის ფართოდ გავრცელებული შეგნება და ეს შეგნება არაა ყვილა კომუნისტების მიერ გაზიარებული, იმის შესახებ რომ ამ ჟამად ყოველივე ამის ცოდნა რუს პასუხისმგებელსა და თავდადებულ კომუნისტს უფრო ნაკლები აქვს, ვიდრე რომელიმე ნოქარს. ვიმეორებ შესწავლა უნდა დავიწყოთ თავიდან. თუ ამას ჩვენ შევიგნებთ, მაშინ გამოცდას დავიჭერთ, გამოცდას, რომელიც მოგვიწყობს ბაზარს, რომელიც მოგვიწესრიგებს ფინანსიურ კრიზისს, ესევე გამოცდის სიმალღებე დადგომა მოაწესრიგებს რუსეთის და უცხოეთის ბაზარს, რომელზედაც ჩვენ დაქორხილებული და დაკავშირებული ვართ და რომელსაც არ შეგვიძლია მოვსწყუდეთ.

საკითხი ასე დგას და ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ აქ შეჯიბრება სერიოზულია და გადამწყვეტი. ჩვენს პოლიტიკურ და ეკონომიურ გართულებებს მრავალი შესავალი და გამოსავალი ჰქონდა და ჩვენ შეგძლია სიახაყით დავიკვებოთ, რომ ეს შესავალ გამოსასვლელები სხვა და სხვა ფაზისში, სხვა და სხვა გარემოებასთან დაკავშირებით სათანადო გამოვიყენოთ და ახლა არავითარი გამოსავალი აღარაა. ნება მომეცით ყოველგვარ გადამეტების გარეშე მოგახსენოთ ეს. ისე, რომ ამ აზრით ეს ბრძოლა ნამდვილად „უკანასკნელი და გადამწყვეტი ბრძოლა“, მაგრამ არა საერთაშორისო კაპიტალიზმთან, იქ ისეთი „უკანასკნელი და გადამწყვეტი ბრძოლები“ კიდევ ბევრი მოგვიხდება, — არამედ რუსეთის კაპიტალიზმთან, იმ კაპიტალიზმთან, რომელიც ისახება და იზრდება გლეხურ წვრილ მეურნეობისაგან და რომელსაც ეს გლეხობა მხარს უჭერს. აი აქ მოგვწევს მახლობელ მომავალში ბრძოლა, ძნელია იმის გამორკვევა, თუ რა დროს მოგვიხდება ეს ბრძოლა.

რომ ჩავაბაროთ ეს გამოცდა, ამაში ჩვენ ხელს შეგვაწყობს ის გარემოება, რომ ჩვენს ხელთაა პოლიტიკური ხელისუფლება და მთელი რიგი ეკონომიური და სხვა რესურსები, ყველაფერი რაც კი გვინდა გარდა ცოდნისა. ცოდნა კი არა გვაქვს და წარსული წლის გამოცდილებიდან გაკვეთილს გამოვიტანთ და მას სახელმძღვანელოთ გავიხდით 1922 წლისათვის, მაშინ ამ სიძნელესაც დავსძლევთ, თუმცა იმის გამო, რომ ის თვით ჩვენშია, გაცილებით მეტად ძნელია, ვიდრე წინანდელი სიძნელენი იყო.

სახელმწიფოებრივი კაპიტალიზმი.

სახელმწიფოებრივ კაპიტალიზმის საკითხში ჩვენს პრესაში და საერთოდ ჩვენი პარტია იმ მხრივ სჩადის შეცდომას რომ ჩვენ მეტის მეტად ვეფლობით ინტელიგენტობაში, ლიბერალიზმში და ებრძნობთ იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა იქნას გაგებული ის, ვინდებთ ამის შესახებ წიგნებში და აქ სწერია არა იმ სახელმწიფოებრივ კაპიტალიზმზე, რომელიც ამ ჟამად ჩვენა გვაქვს, არამედ იმაზე, რომელიც სუფევდა კაპიტალიზმის მეუფების ხანაში. კომუნისმის ხანაში არსებულ სახელმწიფოებრივ კაპიტალიზმზე კი, არც ერთი წიგნი არ არის დაწერილი, თვით მარქსსაც არ დაუწერია ამის შესახებ არც ერთი სიტყვა და ისე მოკვდა, რომ არც ერთი სწორი ციტატაც კი არ დაუტოვებია. ამიტომაც ჩვენ გვიხდება უციტატებოთ ფონს ვასელო. ჩვენი პრესა, როდესაც ამ მოხსენებისათვის ვემზადებოდით, ამ მხრივ გადავავალიერე — ამაზე კი არ ლაპარაკობს, არამედ შორს ისვრის ისრებს და სულ სხვაგან იყურება. ეკონომიურ ლიტერატურაში სახელმწიფოებრივი კაპიტალიზმი, ეს ის კაპიტალიზმია, რომელიც არსებობს კაპიტალისტურ წესწყობილებაში, როდესაც სახელმწიფოებრივი ხელისუფლება ამა თუ იმ წარმოებას პირდაპირ განაგებს. ჩვენ კი პროლეტარული სახელმწი-

ფო გვაქვს, არჩეული პროლეტარიატის მიერ და ყრდობილი პროლეტარიატზე და სახელმწიფო პროლეტარიატს ანიჭებს ყოველგვარ პოლიტიკურ უპირატესობას და პროლეტარიატის საშუალებით იმხრობს გლეხობის დაბალ ფენებს (თქვენ გახსოვთ, რომ ჩვენ ეს მუშაობა ლატაკთა კომიტეტებიდან დავიწყეთ). ამიტომაც ეს სახელმწიფოებრივი კაპიტალიზმი, ძალიან ბევრს აბნევს. რომ ამას თავი დავაღწიოთ, უნდა გვახსოვდეს უმთავრესი: ისეთი სახელმწიფოებრივი კაპიტალიზმი, როგორიც ჩვენა გვაქვს არც ერთი თეორიაში, არც ერთ ლიტერატურაში არაა გარჩეული იმ უბრალო მიზეზით, რომ ამ სიტყვასთან დაკავშირებული ჩვენი ყოველგვარი ჩვეულებრივი წარმოდგენა დაკავშირებულია კაპიტალისტურ საზოგადოებაში ბურჟუაზიულ ხელისუფლებაზე. ჩვენ კი ისეთი სახელმწიფო გვაქვს რომელიც კაპიტალისტურ ლიანდაგს, ხაზს ასცდა, მაგრამ ახალზე არ შექდვარა ამ სახელმწიფოს სათავეში უღვა პროლეტარი და არა ბურჟუაზია, ჩვენ არ გვინდა გავიგოთ, რომ სახელმწიფო ეს ჩვენ ვართ, რომ ეს პროლეტარიატია, რომ ეს მუშათა კლასის ავანგარდია, სახელმწიფოებრივი კაპიტალიზმი ეს ის კაპიტალიზმია, რომელიც ჩვენ უნდა მოვაქციოთ განსაზღვრულ ჩარჩოებში, რაც ჩვენ დღემდე ვერ შევიძელით. აი რაშია საქმე. ჩვენზეა დამოკიდებული, თუ როგორი იქნება სახელმწიფოებრივი კაპიტალიზმი. პოლიტიკური ხელისუფლება ჩვენ საკმაო ძლიერი გვაქვს ჩვენს განკარგულებაში. ეკონომიურ საშუალებანიც საკმაოა, მაგრამ ამ საქმის შესასრულებლად მოწოდებულ მუშათა კლასის ავანგარდს არა აქვს იმის ცოდნა, რომ ეს საქმე პირდაპირ განაგოს, რომ დაუდგას მას საზღვარი, მოახდინოს გამიჯვნა და რომ დაიმორჩილოს და არა დაემორჩილოს მას. აქ მხოლოდ ცოდნაა საჭირო, სხვა არაფერი. ეს ისეთი მდგომარეობაა, რომელიც სრულებით არ იცის ისტორიამ, როდესაც პროლეტარიატს, რევოლიუციონურ ავანგარდს არ აქვია პოლიტიკური ხელისუფლება (შეიძლება იმაზე მეტიც აქვს, რაც საჭიროა) და საკითხის მთავარი ღერძი იმაშია, შევიგნოთ, რომ ეს ის კაპიტალიზმია, რომელიც ჩვენ უნდა დავუშვათ და შევიწყნაროთ, რომელიც ჩვენ შეგვიძლია და უნდა შევიძლოთ კიდევ მიაი განსაზღვრულ ჩარჩოებში მოქცევა, ვინაიდან გლეხობის ფართო მასისათვის და კერძო კაპიტალისათვის საჭიროა ვაჭრობა იმგვარად, რომ დავაკმაყოფილოთ გლეხობის მოთხოვნილება კაპიტალისტური მეურნეობისა და კაპიტალისტური ბრუნვისა შესაძლებელი იყვოს, რადგანაც ეს უნდა ხალხს და უამისოდ ვერ იცხოვრებს. და შეგვიძლიანთ თქვენ კომუნისტებო, თქვენ მუშებო, პროლეტარიატის შეგნებულო ნაწილო, რომელმაც აიღეთ თავის ხელში სახელმწიფოებრივი მართვა-გამგეობა, რომ ის თქვენი ნების მიხედვით წაიყვანოთ? აი ჩვენ ერთი წელიწადი განვლეთ, სახელმწიფო ჩვენს ხელშია და ახალ ეკონომიურ პოლიტიკის პირობებში ეს სახელმწიფო ჩვენი ნების მიხედვით მიემართებოდა? არა. ეს ჩვენ არ გვინდა

ვალიართ: ის ჩვენ ნების მიხედვით სრულებითაც არ მოძრაობდა. მაინც როგორ? მანქანა ხელიდან მიდის, ისე თითქოს იჯდეს კაცი, რომელიც მას მართავს და მანქანა მიდიოდეს არა იქით, საითაც მას გზას უჩვენებენ, არამედ იქით, საითაც მას მოუწოდებს ვიღაც არა ლეგალური, არც მთლად თუ უკანონო, რაც ღმერთმაც არ იცის, საიდანაა მოსული არც თუ სპეკულიანტი, არც თუ ორივე ერთად და მანქანა მიემართება არა საეგებით და ისე ხშირადაც, როგორც ამას ფიქრობს ის, ვინც მის ნავთსაყუდელთან ზის. აი უმთავრესი, რაც უნდა გვახსოვდეს სახელმწიფოებრივ კაპიტალიზმის საკითხში, ამ უმთავრეს დარგში უნდა ვისწავლოთ და თუ ამის ცოდნა ჩვენს აბსოლიუტურ კუთვნილებათ და შეგნებათ ვახდება, ჩვენ ეს ვისწავლეთ.

უკანდახვევის დასრულება.

ეხლა მე მსურს თქვენი ყურადღება მივაქციო უკანდახვევის შეჩერების საკითხს; მე რამდენიმეთ შევხებ მას მელითონეთა ყრილობაზე წარმოთქმულ ჩემ სიტყვაში. მას შემდეგ, ჩემი აზრის საწინააღმდეგო არაფერი შეგხედდრია არც ამხანაგების კერძო წერილებში, არც ცენტრალურ კომიტეტში. ცენტრალურმა კომიტეტმა ჩემი გეგმა გაიზიარა; გეგმა მდგომარეობდა იმაში, რომ აქაც, პარტიულ ყრილობაზე, ცენტრალური კომიტეტის საანგარიშო მოხსენებაშიც ხაზგასმით აღგვენიშნა და დაგვე დასტურებია უკანდახვევის შეჩერება და ამასთანავე გვეთხოვა ყრილობისათვის სათანადო ღირებულება, ყველასათვის სავალდებულო. ერთი წლის განმავლობაში ჩვენ უკან ვიხედვით, ხოლო დღეს მთელი პარტიის სახელით უნდა ვსთქვათ — კმარა! მიზანი, რომელსაც ისახავდა უკანდახვევა უკვე მიღწეულია. ეს პერიოდი თავდება, ან უკვე გათავებულია. დღეს სხვა მიზანი სდგას ჩვენს წინაშე, მიზანი ძალთა გადაჯგუფებისა. საერთოდ და მთლიანად, ასე თუ ისე, უკანდახვევა წესიერათ ჩავატარეთ. მართალია, ჩვენში მანცა და მაინც ძვირად არ ვაისმოდა მრავალნაირი ისეთი ხმა, რომელსაც სურდა ეხილა არა მწყობრი, არამედ პანიკური უკანდახვევა. მაგ. ზოგიერთი წარმომადგენელი იმ ჯგუფისა, რომელიც მუშათა ოპოზიციის სახელს ატარებს, (ვეფიქრობ, რომ მათ მიერ ამ სახელის ტარება სწორი არ არის), ამტკიცებდა, რომ ამა თუ იმ ნაწილში, ამა თუ იმ თვალსაზრისით, ჩვენი უკანდახვევა არის შეცდომა. ეს ხალხი წრეს გადასული გულმოდგინეობით ეტანებოდა ერთ კარსა და თავი ამოყო მეორეში, — ეს ეხლა აშკარადა სჩანს. ვგრძელ წოდებულნი მუშათა ოპოზიცია მაშინ ვერ ამჩნევდა იმ მოვლენას, რომ მისი მოღვაწეობა სრულიდაც არ ემსახურებოდა ჩვენი მოძრაობის გამოსწორების საქმეს; იგი ვერ ამჩნევდა, რომ ამ მოღვაწეობას ჰქონდა მხოლოდ ერთადერთი მნიშვნელობა — იგი სთესდა პანიკას და ხელს უშლიდა უკანდახვევის წესიერად მსვლელობას.

უკანდახვევა ძნელი საქმეა საერთოდ; უკანდახვევა ძნელი საქმეა იმ რევოლუციონერისათვის,

რომელიც შეეჩვია წინსვლას, რომელიც რამდენიმე წლის განმავლობაში აწარმოებდა. შეტევას თავბრუდამსხმელი გამარჯვებით და ამასთანავე სხვა ქვეყნებშიაც ეგულებოდა მრავალი რევოლუციონერი, შეტევისათვის განმზადებული და მისთვის მეოცნებე. ჩვენი შეტევა იყო ბრწყინვალე, გვქონდა მრავალი არაჩვეულებრივი გამარჯვება; ამავე დროს უაღრესად განადგურებულ რუსეთში ჩვენ არ გაგვანდა მატერიალური საფუძველი მონაპოვარის შენარჩუნებისათვის; და სწორედ იმიტომ, რომ ასეთ პირობებში ჩვენ ვაწარმოებდით ნაყოფიერ შეტევას, სწორედ იმიტომ, ჩვენთვის ნათელი იყო უკანდახვევის სრული აუცილებლობა. ჩვენ არ შეგვეძლო გაგვემაგრებია ყველა პოზიცია, რომელიც სწრაფი, უეცარი თავდასხმით დაგვიპყრია; მაგრამ, მეორეს მხრით, უდიდესი ბედნიერება იყო მუშათა და გლეხთა ინტუიზიზმის ტალღის ეს სწრაფი და გამარჯვებული წინასვლა; ამან მოგვცა ჩვენ დიდი თავისუფალი ადგილი, ამის წყალობით შეგვეძლო ჩვენ ძალიან შორს დაგვეხია უკან, შეგვიძლიან დღესაც დავიხიოთ დიდ მანძილზე და ამასთანავე არ დავკარგოთ ის, რაც არის მთავარი და ძირითადი. ყველაზე საშიში გარემოება უკანდახვევის დროს არის პანიკა, როდესაც მთელი არმია (მე, რასაკვირველია არ ვლაპარაკობ ჩვენ სამხედრო არმიაზე) უკან იხევს, რა თქმა უნდა, სულ სხვა განწყობილებათა, ვიდრე მაშინ, როცა ყველა წინ მიდის; უკან დახვევის დროს ხშირია სულიერად დაცემა და თავის ჩაქინდვრა.

ჩვენ პოეტებიც კი გვყავდნენ, რომელნიც სწერდნენ, რომ აი, მოსკოვში არის დიდი გაჭირვება, სიმშლია და სიცივე; „მაშინ, როდესაც წინად იყო სიწმინდე, სილაჩაზე, დღეს არის ვაჭრობა, სპეკულიაცია“. ასეთი პოეტური ნაწარმოები ჩვენ მრავალი გვაქვს.

სრულიად გასაგებია, რომ ეს მოვლენა წარმოშვა უკანდახვევამ; და სწორედ აქ არის უდიდესი საფრთხე: მეტად ძნელია უკანდახვევა ძლიერამოსილი და ბრწყინვალე შეტევის შემდეგ. შეტევის დროს საქმე სხვანაირად ვახლავთ; კიდევ რომ ხელი არ შეუწყო დისციპლინას ყველა თავისთავად მიაბიჯებს და წინ მიჰქრის, უკანდახვევის დროს უნდა იყოს შეგნებული დისციპლინა და იგი ასჯერ უფრო საჭიროცაა, რადგანაც, როცა მთელი არმია უკან მიდის მის წინაშე ბნელეთით, მან არ იცის სად გაჩერდება, იცის და ხელავს მხოლოდ უკან დახვევას, აქ ზოგჯერ საკმარისია ერთ-ორი პანიკური ამოძახილი, რომ ყველა გაიქცეს თავიქულ მოვლენილი, — აქ დიდი საფრთხეა. როდესაც ნამდვილი არმია ასეთ უკანდახვევას იწყებს მას წინ მიაგებებენ ხოლმე ტყვიისმფრქვეველებს, ტყვიისმფრქვეველებს მ-მართავენ ხოლმე მაშინაც, როცა მწყობრი და წესიერი უკანდახვევა იქცევა თავადებულ სრბოლათ, ასეთ შემთხვევაში ხშირათ გაიგონებთ ბრძანებას: „ესროლე!“ და ეს სწორია.

ჩვენ ვაწარმოებთ მეტად მძიმე უკანდახვევას; ერთადერთი ჩვენი საზრუნავი აქ ის არის, რომ

დავიცვათ ხეირიანი დისციპლინა, ვინც ასეთ მომენტში სთესს პანიკას, თუნდაც იგი ხელმძღვანელობდეს საუკეთესო განზრახვებს, უნდა დაისჯოს მკაცრად, სასტიკად და ულმობელად; ეს უნდა ვიქონიოთ მხედველობაში არა მარტო ზოგიერთი საქმეების მიმართ ჩვენს შინაურ პარტიულ ცხოვრებაში, არამედ კიდევ მეტად ისეთი ბატონების მიმართ, როგორც არიან მენშევიკები, ან, თუ გნებავთ, მეორე და ორნახევარი ინტერნაციონალის ყველა არწივები.

ამ დღეებში „კომუნისტური ინტერნაციონალის“ მე 20 წიგნში მე წავიკითხე ამხ. რაკოშის წერილი ოტო ბაუერის ახალი წიგნის შესახებ; მოგეხსენებათ, ჩვენ ყველანი ბაუერის მოსწავლენი ვართ, მაგრამ ომის შედეგ იგი, როგორც კაუცკი, იქცა საცოდავ „მეშინიანად“ და ეხლა სწერს: აი, ისინი უკან იხევენ, კაპიტალიზმისაკენ, ჩვენ ყოველთვის ვამბობდით რომ ეს რევოლიუცია ბურჟუაზიულიაო.

მენშევიკებსა და ესერებს, რომელნიც ასეთ ამბებს ქადაგებენ, უკვირთ როცა ვეუბნებით, რომ ასეთი საქციელისათვის ჩვენ ვხვრეტავთ ხალხს; ისინი განცვიფრებაში მოდიან და ამავე დროს საკითხი ხომ მეტად მარტივი და ნათელია: როცა არმია უკან იხევს საჭიროა ასჯერ მეტი დისციპლინა, ვიდრე შეტევას დროს, იმიტომ რომ შეტევის დროს ყველა წინ მიისწრაფის ხოლო თუ ეხლა ყველა გაიწვეს უკან, ეს იქნება დაღუპვა უცილობელი და დაუყოვნებელი.

სწორედ ასეთ მომენტში არის უმთავრესი წესიერი მოძრაობა, უკან დახვევის ფარგლების სისწორით განსაზღვრა და პანიკის თავიდან აცდენა; და როდესაც მენშევიკი ამბობს: თქვენ ეხლა იხევთ უკან, მე კი ყოველთვის უკანდახვევის მომხრე ვიყავი, მე თქვენ გეთანხმებით, მე თქვენი კაცი ვარ, მოდიეთ ერთად დავიხიოთო, როდესაც მენშევიკი ამას ამბობს, ჩვენ მას ვეუბნებით: მენშევიკების საჯარო მტკიცებისა და დაცვისათვის ჩვენმა რევოლიუციონურმა სასამართლომ უნდა დახვრიტოს ყველა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ეს ჩვენი სასამართლო კი არა, ეშმაკმა უწყის რა იქნებოდა.

მენშევიკებს არაფერი გაეგებათ და გაიძახიან: რანაირი დიკტატორული ზნისაა ეს ხალხიო. ჩვენი პასუხი კი ასეთია: ან თქვენ კეთილ ინებეთ, ბნო მენშევიკო, და თავი შეიკავეთ თქვენი შეხედულების განცხადებისაგან, ან თუ აწინდელ პირობებში, (როცა ჩვენ გაცილებით უფრო გვიჭირს, ვიდრე თეთრების პირდაპირი შემოტევის დროს), თქვენ მაინცა და მაინც გსურთ თქვენი პოლიტიკური აზრების გამოფენა, მაშინ უკაცრავათ, გვაპატიეთ ასეთი კანდიტება, ჩვენ მოგეპყრობით ისე, როგორც თეთრგვარდიელთა ყველაზე მავნებელ და საზიზღარ ელემენტს. ეს არ უნდა დავივიწყოთ.

როცა მე ვლაპარაკობ უკანდახვევის შეჩერებაზე, ამით იმის თქმას არ ვაპირებ, რომ ჩვენ უკვე გაწვრთნილი ვიყოთ ვაჭრობაში. პირიქით მე

სულ წინააღმდეგ ვფიქრობ და თუ ჩემი გამოცდილება ასეთ შთაბეჭდილებას მოახდენდა, მაშინ ჩემი აზრი სისწორით გაგებულ იქნებოდა, ხოლო ეს დამიმტკიცებდა, რომ მე არ შემწევს უნარი სწორათ და გასაგებათ გამოვსთქვა ის, რასაც ვფიქრობ და რაც მინდა.

მაგრამ საქმე ეხლა იმაშია, რომ დაუყოვნებლივ შეჩერებულ იქნეს ის ნერვიულობა და გაუგებარი ფუსფუსი, რომელიც შეიქნა ჩვენში ახალი ეკონომიური პოლიტიკის გამო, საჭიროა შეჩერებულ იქნეს მეტად გავრცელებული მისწრაფება რაღაც ახალის ქმნისა, შეგუებისა და სხვა. ჩვენ ეხლა გვაქვს მთელი რიგი შერეულ საზოგადოებათა; მართალია, მათი რიცხვი მცირეა; უცხოეთის კაპიტალისტთა მონაწილეობით დაარსებული ცხრა საზოგადოება და დამტკიცებული საგარეო ვაჭრობის სახალხო კომისარიატის მიერ; სოკოლნიკოვის კომისიამ დაამტკიცა კიდევ 6 და „სევეროლესმა“ 2. ამგვარად დღეს ჩვენში არსებობს 17 საზოგადოება მრავალ მილიონიანი კაპიტალით, დამტკიცებული სხვადასხვა ინსტანციის მიერ. (რასაკვირველია, არედარფეს ჩვენს ინსტანციებშიაც კარგა მოზრდილი ადგილი უჭირავს, ასე რომ ერთი დათქნარება აქაც არის შესაძლებელი). მაგრამ ყოველ შემთხვევაში, რუსეთისა და უცხოეთის კაპიტალისტებთან ამ ჟამად ჩვენ გვაქვს სხვადასხვა საზოგადოება. ეს დიდი საქმე არ არის; ეს პატარა, მაგრამ პრაქტიკული დასაწყისი გვჩვენებს რომ კომუნისტები დაათასეს, დაათასეს მათი პრაქტიკის თვალსაზრისით, დაათასეს არა ისეთმა მალაღმა დაწესებულებამ, როგორც არის მაგ. ცენტრალური საკონტროლო კომისია, ან სრულიად რუსეთის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი; რასაკვირველია ცენტრალური საკონტროლო კომისია ფრიად კარგი დაწესებულებაა და ეხლა მას ძალა უფლებასაც მეტს მივსცემთ, მაგრამ მიუხედავად ამისა, როცა თვითელი ეს დაწესებულება ამოწმებს კომუნისტებს, წარმოიდგინეთ, მათი აზრის ავტორიტეტს საერთაშორისო ბაზარზე არავინ სცნობს. (სიცილი). ხოლო როდესაც ჩვეულებრივი კაპიტალისტი, რუსი და უცხოელი, მონაწილეობას იღებს შერეულ საზოგადოებაში კომუნისტებთან, ჩვენ ვამბობთ: ავათ თუ კარგად ცოტა რამე მაინც ვიცით და გაგვეგება, ასეა თუ ისე, ზოგი რამ მაინც არის გაკეთებული, რაც დასაწყისს შეეფერება. რა თქმა უნდა, ეს ისე ბევრი და თვალსაჩინო არ არის; წარმოიდგინეთ, ერთი წელიწადია მას აქეთ, რაც განვაცხადეთ, რომ მთელი ჩვენი ენერჯია, (და ამბობენ, რომ ჩვენ დიდი ენერჯიის ხალხი ვართ), ამ საქმეს მოხმარდება, და წარმოიდგინეთ, რომ ამ ერთი წლის განმავლობაში გვაქვს მხოლოდ ჩვიდმეტი საზოგადოება!

განცხადებანი:

დავპარკვე უვადო პასპორტი, მიღებული 1910 წელს ტფილისის პოლიცემისტრის კანცელარიიდან ეგბეჩი ილიას ძე თარჯაგის სახელზე № 1396. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე სარეგისტრაციო ბარათი მიღებული კამიშის სამხედრო სამობილიზაციო განყოფილებისაგან 1921 წ. სექტემბერში ვასილ შახვაძის ძე დაუნჯაგის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე უვადო პასპორტი მიღებული 1913 წელს ბაქოს საოლქო სასამართლოსაგან ელისაბედ ალაქსანდრეს ასულ ივანჯაგის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პირადობის მოწმობა, მიცემული 1921 წ. თბილისის მილიციის სამმართველოდან, სარეგისტრაციო ბარათი მიცემული მეორე სამილიციო კომისარიატისაგან და მოწმობა სანადირო თოფის ტარებისა, მოცემული საქართველოს მონადირეთა კავშირისაგან ირაკლი გიორგის ძე ამიჩაჯიბის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პასპორტი მიღებული 1921 წელს ტფილისში არსებულ სომხეთის საკონსულოსაგან მიხეილ მიჩუას ძე ჭიჭინაძის სახელზე № 3009. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პასპორტი, მოცემული 1922 წ. ქ. თბილისში არსებული ისპანიის საკონსულოსაგან, ვაქრობის ნებართვის მოწმობა, პატენტი და გადასახადის „კვიტანცია“ ნაშან გიორგის ძე მურატაგის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პასპორტი № 356, მოცემული 1912 წ. თბილისის პოლიცემისტრის კანცელარიიდან არონ იზრაილის ძე ისკოზინის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

თანხმად 63 მუხ. დეკრ. № 28 საქართველოს აღმასრულებელ კომიტეტის სამმართველოს განყოფილების 1921 წ. 28 აპრილს ქ. თბილისის აღმას. კომიტეტის მოქ. მდგომარეობის აქტების ჩაწერის ქვეგანყოფილება აცხადებს, რომ მარიამ სარდიონის ასულმა იშხნელისამ შემოიტანა განცხადება მისი ვგარის „იშხნელის“ „ამირაჯიბზედ“ შეცვლის შესახებ.

დავპარკვე სიმწიფის მოწმობა, მოცემული 1920 წ. ბაქოს მეორე ვაჭთა გიმნაზიისაგან, ქორწინების მოწმობა, მოცემული 1920 წ. ბაქოს სლობოდის ეკლესიიდან და მეტრიკული ამონაწერი, მოცემული ქ. ფოთის ეკლესიიდან ლეონიდ ელუარდის ძე გვეგეტის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პირადობის მოწმობა, მოცემული 1922 წ. ქ. ბათუმის მილიციის უფროსისაგან და მეტრიკული ამონაწერი, მოცემული 1907 წ. ქ. ბათუმის რაზინის მიერ ზაქარია იაკობის ძე ბარბახაგის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პირადობის მოწმობა, მოცემული 1920 წ. ქ. თბილისის მილიციის უფროსისაგან ბეილა სიდორაგის ასული ევზერიხინის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პირადობის მოწმობა, მოცემული 1922 წ. ერევნის რადიო დივიზიიდან და სარეკამენდაციო მოწმობა, მოცემული 1919 წ. ერევნის საგანგებო სანაპირო რაზმ-საგან ავეტის გიორგის ძე მარტიროზოვის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პასპორტი მიღებული 1917 წ. ტფილისის მილიციის სამმართველოსაგან ელენე ივანეს ასულ ციხოსის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე უვადო პასპორტი, მიღებული 1908 წელს მიტავის საგადასახადო სამმართველოსაგან ამრაგამ გერმანის ძე კირშაუშის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პირადობის მოწმობა, მიღებული ამა წლის 15 მარტს რიაზანის საგუბერნიო სამხედრო-საინჟინრო დისტანციის კანცელარიიდან ე. ვ. სერებრენიკოვის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე 1) პასპორტი, მიღებული 1921 წ. თებერვალში ტფილისის მილიციის კანცელარიიდან, 2) პროფესიონალური კავშირის საწევრო წიგნაკი 3) პირადობის მოწმობა ივანე ალექსის ძე გაბარაშვილის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.

დავპარკვე პასპორტი მოცემული მეათე კომისარიატიდან პროსკოვი ტრუფენიკოვის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად.